

I./2024

KNJIGA PSALMOV
Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2024

1. KAKO BRATI PSALME

Ključno besedilo: Lk 24,44

Splošni pregled

Knjiga psalmov, znana tudi kot Psalter, je vrh hebrejske poezije. Psalmi so navdihujoča in navdihnjena zbirka pesmi, ki izraža raznovrstna čustva in bitke vernikov, ki segajo od Združene izraelske monarhije (deseto stoletje pred Kristusom) do obdobja po izhodu (peto stoletje pred Kristusom). Psalter obsega najrazličnejše zvrsti, in sicer zahvalne pesmi, hvalnice, izpovedi, molitve za osvoboditev, hvalnice za zaščito, preklinjanja, premišljevanja o Stvarnikovih delih itd. S skrbnim proučevanjem psalmov v tem četrtnetju želimo odražati to bogato raznolikost.

V uvodu v to četrtnetje se bomo dotaknili naslednjih predhodnih tem: (1) zgodovinsko ozadje knjige Psalmov, (2) različne zvrsti ali kategorije pesmi v zbirki, (3) svetopisemske smernice za bogoslužje.

Poleg tega bomo naš študij Psalmov razširili s pregledom naslednjih tem: (a) struktura Psalmov, (b) različna literarna orodja, ki so jih psalmisti uporabljali za izražanje svojih čustev, in (c) različne delitve knjig znotraj samih Psalmov.

Razlaga

Odlično organizirana cerkvena pesmarica

Psalter je zbirka pesmi, ki so jo v 5. stoletju pred našim štetjem najverjetneje uredili Ezra in njegovi sodelavci pisarji.

Knjiga je razdeljena na pet manjših delov, kar kaže na namen urednikov, da bi pesmi tematsko uredili tako kronološko kot zgodovinsko (glej preglednico v nadaljevanju):

KNJIGA – POGlavJA/PSALMI – TEMATIKA – VSEBINA

I – 1–41 – Spor med Davidom in Savlom – osebne žalostinke: večina psalmov v tem razdelku omenja nasprotnike psalmista, ki so označeni kot »moji sovražniki«. Znameniti psalmi v tej zbirki vključujejo: 1, 2, 24.

II – 41–72 – David, kralj – tudi v tem delu se v mnogih psalmih omenja sovražnik; najopaznejši psalmi: 45, 48, 51, 54 do 64.

III – 73–89 – Asirska kriza v času osmega stoletja pred Kristusom – zbirka Asafovih in Korahovih sinov; opazni psalm: 78.

IV – 90–106 – Teološka ocena po uničenju Jeruzalema leta 586 pr. n. št. – zbirka psalmov hvalnic: 95 do 100; ključni psalmi: 90, 103 do 105.

V – 107–150 – Hvala in razmislek po izgnanstvu: novo obdobje – zbirka psalmov aleluja: od 11 do 117; romarstvo: od 120 do 134; ključni psalmi: 107, 110, 119.

Danes ima naša cerkev svojo zbirko pesmi, ki jih uporablja pri bogoslužjih, imenuje se adventistična pesmarica. Če pogledate kazalo na zadnji strani, boste našli pesmi, ki so razvrščene po tematiki. Tudi Psalmi so podobno organizirani, čeprav kronološko in ne tematsko.

Gospod je zadovoljen, če dobro premislimo dejavnosti in orodja, ki jih uporabljamo za čaščenje njegovega imena. Prizadevati si moramo ponuditi mu le najboljše. To načelo ne velja le za izvedbo našega bogoslužja, temveč tudi za njegovo načrtovanje in organizacijo. Kljub sodobnim idejam in priljubljenim trendom, ki zagovarjajo svobodnejši slog bogoslužja, knjiga Psalmov kaže, da moramo biti pri bogoslužju organizirani in urejeni.

Hkrati pa urejenost in organiziranost nikakor ne izključujeta raznolikosti, zato si moramo prizadevati, da bi oboje vključili v naše bogoslužje. Da bi bili pri tem v pomoč, bomo podrobneje proučili razdelitev psalmov, kot je opisana prej. Začeli bomo z ugotovitvijo, da se vsak od petih delov Psalmov konča z doksološkim psalmom ali liturgičnim izrazom hvale, in sicer Psalm 41, Psalm 72, Psalm 89, Psalm 106 in Psalm 150.

Psalm 1 se osredotoča na temo Tore, Psalm 2 pa na Mesijevo kraljestvo, ki sta glavni temi Psalterja. Nekateri svetopisemski misleci menijo, da ta dva psalma predstavljata uvod v to pesmarico.

Opazili smo tudi, da so nekateri ključni psalmi (Psalm 2, Psalm 72 in Psalm 89) postavljeni na zelo posebna in vidna mesta v knjigi. Mnogi teologi menijo, da je Psalm 89 središče celotnega Psalterja, saj se osredotoča na prenos izraelskega upanja na Gospoda po propadu Davidove monarhije.

Peti del Psalmov, ki ga sestavlja zadnjih pet psalmov, je osredotočen na hvalo. Teh pet psalmov se začne z »Aleluja« ali »Hvalite Gospoda!« kot nadpomenko in se z istim izrazom tudi konča. Ti sklepni psalmi so polni strastnih izrazov hvale: povečujejo Boga s čaščenjem (Ps 146,1.2; Ps 147,12; Ps 148,1–5,7,13,14; Ps 149,3.6; Ps 150,1–6); petja Gospodu (Ps 147,7; Ps 149,1); »veselja« v Gospodu (Ps 146,5); veselja v kralju Siona (Ps 149,2) in »veselja v slavi« (Ps 149,5).

Kako čudovit privilegij imamo pri urejanju pesmi, ki jih uporabljamo pri darovanju hvale Bogu! Naša razporeditev pesmi naj izraža jasen namen častiti Gospoda in povečevati njegovo milost.

Čudovito spisan psalter

Natančno proučevanje vsakega psalma bo razkrilo njegovo edinstveno lepoto. Psalmisti so pri ustvarjanju svoje vzvišene poezije uporabljali različne literarne tehnike. Med pogosto uporabljenimi izrazi so govorne figure, kot so prispodobe in antropomorfizem. Prispodoba je izraz, v katerem se izrecno primerjata dve nepodobni stvari, pogosto se predstavita s *kakor* ali *kot* (Ps 1,3). Antropomorfizem je pripisovanje človeške oblike ali lastnosti bitju ali stvari, ki ni človek, zlasti božanstvu (Ps 18,8–10).

Psalmisti so uporabljali tudi literarna sredstva ali izraze, ki vključujejo zamenjavo, na primer metonimijo – govorno figuro, ki pomeni zamenjavo imena ali pojma za predmet za ime drugega, s katerim je povezan (Ps 2,5); *sinekdoha* – govorna figura, pri kateri se del uporablja za celoto ali celota za del ali posebno za splošno ali splošno za posebno (Ps 44,6) ter prekletstva (Ps 109,7). Psalmisti so uporabljali akrostih (Ps 119) – pesniško obliko, v kateri prve črke

začetnih besed vsake vrstice v zaporedju tvorijo besedo ali besedno zvezo. Prav tako se pojavlja anafora ali ponavljanje besede ali besed na začetku ali dveh ali več vrstic v pesnitvi ali pesmi (Psalm 136). Poleg tega opazamo figure, ki vključujejo izpuščanje ali ukinitev, kot so elipsa, nenaden preskok z ene teme na drugo (Ps 21,12); aposiopeza, nenadna prekinitev sredi stavka, kot da gre za posledico nezmožnosti ali nepripravljenosti nadaljevat

i (Ps 6,3); eroteza, uporaba retoričnega vprašanja (ki se uporablja izključno za doseganje učinka ali za trditev potrditve ali zanikanje in ni namenjeno pridobivanju odgovora [Ps 106,2] itd.).

Vse te govorne figure in različna druga literarna sredstva, ki so jih uporabljali pisci Psalmov, kažejo na literarno prefinjenost in mojstrstvo brez primere.

Mnogovrstni psalmi

Splošna klasifikacija psalmov je predstavljena v proučevanju za torek. Sledi podrobnejša razvrstitev melodij Psalmov, čeprav je gotovo mogoče najti tudi druge sprejemljive razdelitve:

1. Hvalnice:

- splošne hvalnice: 8, 29, 33, 100, 103, 104, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145 do 150;
- zgodovinske hvalnice: 78, 105;
- sionske hvalnice: 46, 48, 76, 87, 122;
- kraljevske hvalnice: 47, 93, 96–99.

2. Žalostinke:

- žalostinke posameznikov: 3, 5, 6, 7, 12, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 36, 38, 39, 43, 51, 54, 55–57, 59, 61, 63, 64, 69–71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140–143;
- skupne žalostinke: 44, 60, 74, 77, 79, 80, 82, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137.

3. Mešane oblike:

- kraljevi psalmi: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 132, 144;
- zahvaljevanje posameznikov: 9, 10, 30, 32, 34, 40, 41, 92, 107, 116, 138;
- skupno zahvaljevanje: 65–68, 118, 124;
- zahvaljevanje posameznikov: 9, 10, 30, 32, 34, 40, 41, 92, 107, 116, 138;
- skupno zahvaljevanje: 65–68, 118, 124;
- psalmi zaupanja posameznikov: 4, 11, 16, 23, 27, 62, 84, 91, 121, 131;
- psalmi zaupanja skupin: 115, 125, 129, 133;
- liturgije: 15, 24, 134;
- preroške spodbude: 14, 50, 52, 53, 58, 75, 81, 95;
- didaktični psalmi: 1, 19, 37, 49, 73, 112, 119, 127, 128, 139.

Organizacija tega seznama razkriva, da so psalmi sestavljeni iz osebnih in skupinskih pesmi. Danes je v zahodni kulturi poudarek na posamezniku. Hebrejci pa so bili osredotočeni na občutek skupnosti, element, ki ga kristjani danes ne smemo pozabiti, zlasti v luči dejstva, da je cerkev globalna skupnost s svetovnim poslanstvom.

Zadnja ugotovitev, ki nam jo omogoča zgornji katalog, je misel, da obstajajo psalmi, namenjeni različnim življenjskim priložnostim: pesmi za skupno in osebno čaščenje, duhovne

pesmi za kraljevske priložnosti, pesmi za romanje v sveto mesto in pesmi za liturgične trenutke. Za svetopisemske pisce čaščenje ni dejavnosti, ki bi bile prihranjene samo za tempelj. Čaščenje je način življenja.

»Zbirke« v knjigi Psalmov

Lekcija tega tedna namiguje na zbirke pesmi za posebne priložnosti, kot so »Pesmi vzponov« (Psalmi 120–134) in »Egipčanski halel« (Psalmi 113–118). Leta raziskovanja so odkrila še več povezav med različnimi psalmi. Eno takih najdemo v psalmih od 15 do 24 (glej W. Brown »Here Comes the Sun! The Metaphorical Theology of Psalms 15–24«, v *The Composition of the Book of Psalms* [Leuven: Peeters Publishers, 2010], str. 260). To sestavo lahko prikažemo z naslednjo klasično strukturo:

- A. Psalm 15 (vstopna liturgija)
- B. Psalm 16 (pesem zaupanja)
- C. Psalm 17 (molitev za pomoč)
- D. Psalm 18 (kraljeva pesem)
- E. Psalm 19 (RAZKRITJE: stvarjenje in Tora)
 - D. Psalm 20, 21 (kraljeve pesmi)
 - C. Psalm 22 (molitev za pomoč)
 - B. Psalm 23 (pesem zaupanja)
 - A. Psalm 24 (vstopna liturgija)

Hiazem je razširjen paralelizem (za kratko razlago o paralelizmu glej torkovo lekcijo). Po analogiji je hiazem podoben odsevu obraza ali podobe osebe v ogledalu, pri čemer je drugi del (tj. odsev) ponovitev idej prvega dela (izvirne podobe), vendar v obratnem vrstnem redu. Običajno središče hiazma opozarja na glavno misel paralelizma. Ideja, kot je razvidna iz hiastične strukture, ki jo tvorijo psalmi 15–24, je povečati razodetje Boga z njegovim stvarstvom in njegovo besedo. To hiastično strukturo obdajata dva psalma, povezana s svetiščem, ki se začneta s podobnimi vprašanji (Ps 15,1; prim. s Ps 24,3).

Ta hiazem kaže, da so se uredniki Psalmov skrbno ukvarjali z njihovo organizacijo in predstavitvijo. Jasno je, da je to ureditev navdihnil Sveti Duh.

Uporaba

V psalmih najdemo široko paleto čustev, ki zajemajo celoten spekter človeških izkušenj – od vzvišenega spoštovanja do skrajne žalosti. Čeprav so bili napisani pred več kot petindvajsetimi stoletji, presegajo čas, v katerem so nastali in so za nas še danes zelo pomembni. V tem četrtnetju spodbudite svoj razred, naj molijo ob teh psalmih in jih spremenijo v svoje osebne molitve.

2. NAUČI NAS MOLITI

Ključno besedilo: Lk 11,1

Splošni pregled

Ta teden bomo razmišljali o obupu, ki ga je izrazil psalmist sredi stiske. V našem proučevanju bomo predelali štiri pesmi iz zbirke Psalmov, ki so poučne, saj nas učijo, kako moliti sredi vsakodnevnih bitk: Ps 44, 22, 13, 60.

Razlaga

Psalm 44

Iskrenost in neposrednost psalmistov v njihovih prošnjah JHWH nas lahko presenetita ali celo šokirata. Večinoma se izogibamo takšni drznosti, ko se obračamo na svojega Stvarnika.

Ni pa bilo tako s Korahovimi sinovi. Poglejmo si nekaj naukov, ki jih lahko potegnemo iz njihove drzne molitve v Ps 44:

1. Korahovi sinovi zaupajo v Boga (Ps 44,4–8), ne glede na ponižanja, ki jih doletijo, saj se spominjajo del, ki jih je zanje storil JHVH (Ps 44,1–3). Njihova pritožba ni pritožba, v kateri bi prevladovale zamere, in obtoževanje Boga. Nasprotno, njihova molitev temelji na pravi veri v njegovo moč in usmiljenje.
2. Trdijo, da jih je Gospod prepustil na milost njihovim sovražnikom (Ps 44,9–16). Ali lahko tudi mi svojemu Stvarniku izrazimo podobno, ne da bi izgubili vero?
3. Korahovi sinovi potrjujejo, da niso pozabili na svojega Boga (Ps 44,17). Bili so zvesti in priznavajo, da Gospoda ne morejo prevarati (Ps 44,17–22).
4. Pesem se konča z močnim klicem k Bogu, naj deluje v njihovo korist: »zbudi se«, »vstani«, »odreši« (Ps 44,23–26); tako mogočno prosijo za osvoboditev.

Psalm se zaključi brez jasnega Gospodovega odgovora. Njegov molk nas spomni, da mnogokrat na tej strani večnosti ne prejmemo želenega odgovora nebes. A ne smemo dovoliti, da nas prevzame obup ali bi naša vera uplahnila.

Psalm 22

Ta psalm je sestavljen v enakem duhu kot Psalm 44, čeprav je treba poudariti, da je Psalm 22 osebna prošnja. Avtor tega psalma je kralj David. Glede na razprave o zgodovinskem prizorišču psalma menimo, da je bil verjetno napisan bodisi v času, ko je Davida preganjal Savel bodisi med stiskami zaradi upora njegovega sina Absaloma.

Ne glede na zgodovinski izvor te pesmi ni dvoma, da je ta psalm mesijanski. Nova zaveza ga večkrat citira v kontekstu trpljenja, ki ga je Jezus prestajal med sojenjem, mučenjem in križanjem:

- Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? (Mr 15,34; Mt 27, 46) – je neposreden navedek iz Ps 22,1;

- Ps 22,7 velja za Jezusa na križu in njegove zasmehovalce (Mr 15,29; Mt 27; 39.40);
- Ps 22,17 (prebodli so mi roke in noge) je neposredna omemba na Jezusa, ki ga pribijejo na križ, čeprav prav ta določena vrstica ni navedena v evangelijih;
- Mr 15,24 in Mt 27,35 kažeta na Ps 22,18;
- Ps 22,12–15 lahko prav tako brez vsakega oklevanja povežemo z Jezusovim doživljanjem. Ps 22,18 opisuje stanje našega Zveličarja na križu: »Lahko preštejem vse svoje kosti, oni gledajo, buljijo vame.«

V kontekstu proučevanja naše lekcije za ta teden je tolažilna misel, da se je Stvarnik, ko je bil v človeškem telesu, soočil s stopnjo trpljenja, ki daleč presega vse muke ali preizkušnje, s katerimi se bomo kdaj koli soočili v našem življenju. Zagotovo se je naš Gospod na tisti usodni petek spomnil tega psalma in kako bo umrl ter molil s solzami v očeh. Tudi mi lahko te besede uporabljamo v času svoje žalosti.

Kako navdihujoče je vedeti, da je Jezus sam žaloval sredi svojega trpljenja in izražal svoje trpljenje nebeškemu Očetu. Takšna brutalna iskrenost ni greh. Jezus je v getsemanskem vrtu celo prosil: »Moj oče, če je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene«, s čimer nas spomni, da pristna čustva v molitvah ter šibkost niso nikoli žalitev v Božjih ušesih. Ko je Jezus Očetu izlil svoje srce, je svojo molitev končal s popolno pokorščino Očetovi volji (Mt 26,39): »Ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti.«

Podobno tudi Psalm 22 izraža enako popolno zaupanje in podreditev Očetovi volji. Psalm se konča, tako kot mnogi drugi psalmi, z besedami osvoboditve (Ps 22,20–22) in hvale (Ps 22,23–26). Zaključí se s slavljenjem Gospodovega usmiljenja (Ps 22,27–36), ki se v čustveni globini razteza od brezna bolečine in trpljenja do vrhunca radosti ter blagoslova. Tudi naše molitve bi morale stremeti k takšnim veličastnim višinam.

Psalm 13

Avtorji Psalmov podajo dve vprašanji, ki izražata obup sredi trpljenja in preizkušenj. Eno vprašanje se glasi: »Zakaj?« [hebr. *lamah*]; uporablja se, kadar želi sogovornik razumeti Božje delovanje v težkih okoliščinah, kot sledi: (1) ko se zdi, da Gospod ne stori ničesar, da bi rešil svojega sledilca (Ps 10,1; Ps 44,23); (2) ko se zdi, da je Bog zapustil trpečega (Ps 22,1; Ps 42,9; Ps 44,24); (3) ali ko se zdi, da ga je Gospod zavrgel (Ps 42,3; Ps 74,1; Ps 88,14). V bistvu je to vprašanje uporabljeno v poskusu razumevanja razloga za Božje delovanje (ali nedelovanje).

Drugo vprašanje, ki ga psalmisti uporabljajo, je: »Kako dolgo?« (Ps 13,1.2; Ps 35,17; Ps 74,10; Ps 79,5; Ps 80,4; Ps 89,46; Ps 90,13; Ps 94,3) in je po svojem namenu popolnoma drugačen od »Zakaj?«. »Kako dolgo?« ne izpodbija Božjega delovanja sredi človekovega trpljenja. Nasprotno, »Kako dolgo?« priznava, da ima Gospod vedno v rokah vse niti. Poleg tega s tem vprašanjem ne prosimo Boga za maščevanje viru bolečine in žalosti. Ta vprašalni izraz preprosto izraža željo po vedenju, koliko časa bo Bog od vernika zahteval, da še čaka. Poleg tega vprašanje »Kako dolgo?« Gospoda prosi, naj ukrepa. To vprašanje uteleša tudi občutek duhovne utrujenosti, ki jo čutimo zaradi nenehnega trpljenja, in hrepenenje, da bi se končalo. Tudi mi lahko s psalmistom v svojih molitvah prosimo Gospoda: »Kako dolgo?« Prav tako ga lahko prosimo za njegovo posredovanje in milost. Takšno prošnjo lahko imenujemo »stiska vere«.

Po boleči pritožbi David preide na prošnjo. Ta prehod nam ponazarja pomembno načelo za naše molitve – ne smemo stagnirati ali se utapljati v svojih obžalovanjih. V veri se moramo premakniti naprej: »Poglej, usliši me, Gospod, moj Bog, razsvetli mi oči, sicer zaspim do smrti« (Ps 13,4). Velikokrat v resnici potrebujemo zagotovilo, da je Stvarnik z nami.

Kakor Ps 22 se tudi ta pesem konča z besedami zaupanja (Ps 13,5.6). Vendar so te besede več kot le preprosto izražanje vere. Med stiskami psalmist izraža veselje in zagotovilo (Ps 13,5.6). Njegove težave še vedno ostajajo, vendar zaupa, da bodo rešene in se zanaša na Božjo previdnost, ki ga podpira. Takšno zaupanje in vera sta zgledna – tudi mi moramo zaupati v Boga, verjeti v njegovo moč in se sklicevati na njegove obljube. Psalmist v zadnji kitici uporabi tri glagole: »zaupam«, »raduje« in »peti«. Kako se lahko veselimo, ko smo v težavah? Kako lahko pojemo? To lahko naredimo, ko »zaupamo« v Božje »usmiljenje ..., ker mi je povrnil dobro« (Ps 13,5.6).

Psalm 60

Pripis k Ps 60 nam poda zgodovinski kontekst, v katerem je bila pesem napisana. Običajno pisci Psalmov takih informacij o ozadju ne navajajo. Vendar nam to priskrbi koristno gradivo za razumevanje izvora te pesmi.

Psalm 60 se nanaša na dogodke iz 2 Sam 8,1–14. Tedaj je David postal kralj vsega Izraela (2 Sam 5,1–5) in ustanovil Jeruzalem kot prestolnico svojega kraljestva (2 Sam 5,6–10). Prerok Natan je novemu kralju prinesel Božjo zavezo (2 Samuel 7). David je bil pripravljen postati prejemnik izpolnitve obljub, ki jih je Gospod dal Abrahamu, namreč, da bodo njegovi potomci podedovali deželo »od Egiptovske reke do vélike reke, reke Evfrata« (1 Mz 15,18). Po prvih zmagah, ki jih je David osvojil kot izraelski kralj proti Filistejcem (2 Sam 5,17–25; 2 Sam 8,1.2) in Moabu (2 Sam 8,2) se je soočil z novo vojaško grožnjo Aramejci. David se je boril proti Hadadezerju, kralju Zobe, in iz tega spopada se je vrnil kot zmagovalec, potem ko je v Solni dolini pobil 18.000 Sircev. Prav tako je »po vsem Edómu je postavil namestnike. Tako so vsi Edómci postali podložni Davidu. Gospod je namreč pomagal Davidu, kamor koli je šel« (2 Sam 8,14).

Psalmi niso filozofsko sanjarjenje ljudi o oddaljenem božanstvu. Pesmi navdihujejo resnični problemi, s katerimi se soočajo v vsakdanjem življenju (primerjaj 2 Samuel 8, kjer so v Psalmu 60,82 omenjeni Moab, Edom in Filistejci). David je Ps 60 napisal v strašnih trenutkih, ko se je Izrael boril proti mogočnim sovražnikom. Kljub strašnemu nasprotovanju (Ps 60,1–3) je David z vero izrazil: »Dal si njim, ki se tebe boje, zastavo, da naj se povzdigne zaradi resnice« (Ps 60,6 CHR).

Melodija Ps 60 nam obljublja, da je Bog s svojim ljudstvom (Ps 60,6–8). Zato David prosi za Božjo navzočnost v svojih najtežjih urah (Ps 60,9–11). V tej obliki se psalm ne konča v pesimističnem duhu s premišljanjem o temni poti pred nami, ampak z močnim zaupanjem v Boga, da bo uspel: »V Bogu delajmo junaške čine in on bo poteptal zatiralce naše« (Ps 60,14). Ko se soočimo z nepremagljivimi izzivi in nasprotovanji, je najbolje moliti. Nato se moramo dvigniti s kolen in zaupati Bogu, da nas bo opolnomočil za velika dejanja zanj.

Uporaba

Proučevanje teh štirih pesmi – Psalmov 44, 22, 13, 60 – nas uči, kako moliti v času stiske. Spoznali smo, da je treba Gospodu v molitvi iskreno izraziti svoje stiske, neuspehe in malodušje. Z gotovostjo lahko svoje pritožbe in tegobe prinašamo svojemu Stvarniku, delujemo v veri in zaupamo, da so naše molitve uslišane.

Povabite člane svojega razreda, naj svojo žalost predajo Bogu. Prosite jih, naj s preostalimi člani skupine delijo nove zamisli, ki so jih pri tej lekciji spoznali o molitvi. Če je mogoče, izberite prostovoljca, ki bo v duhu psalmistov delil izkušnjo iz svojega molitvenega življenja, ki je okrepila vero in mu dala moč. Ne pozabite, da Psalmi niso zgolj zbirka čudovitih pesmi, temveč povabilo k izpolnjevanju Božje volje!

3. GOSPOD KRALJUJE

Ključna besedila: Ps 93,1; Ps 8; Ps 100; Ps 97; Ps 75,1–10; Ps 105,7–10; Gal 3,26–29; Ps 25,10.

Ta teden bomo proučili pet vidikov Božje nadoblasti v Psalmih. Videli bomo, da psalmi potrjujejo naslednje: (1) temelj Božje nadoblasti temelji na stvarjenju; Gospod je Stvarnik nebes in zemlje (1 Mz 1,1) in človeštva (1 Mz 1,26); (2) na podlagi te svetopisemske resnice različni psalmisti razglašajo, da je JHVH vladar vsega sveta in narodov; (3) Gospodova nadoblast je neločljivo prepletena v njegovem delovanju sodnika; (4) kot Sodnik Bog posreduje za svoje ljudstvo zaradi svoje zaveze z njim; (5) zvest je pravilom te pogodbe, ker je zakon njegove zaveze temelj njegovega kraljestva. Kot bomo videli, je teh pet tem med seboj tesno prepletenih.

Razlaga

Bog Stvarnik

Psalm 8 lahko razdelimo na dve glavni ideji: Bog je Stvarnik (Ps 8,2–4), ljudje pa so vrhunec njegovega stvarstva (Ps 8,5–8). Ta dva pojma sta na začetku in na koncu psalma obkrožena z isto vrstico, ki je znana kot »inclusio«: »Gospod, naš Gospod, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji« (Ps 8,1.10).

Ne moremo spregledati pomena stvarjenja v naukih Svetega pisma. Izaija uporabi argument Boga kot Stvarnika, da bi izničil veljavnost vere v malike (Iz 40,12–31). Podobno psalmist uporablja isto argumentacijo, da bi priznal YHWH kot vladarja nebes in zavrnil malikovanje (Ps 115,1–8; Ps 95,3–5.7; Ps 96,5). Temelj Božjega kraljestva je stvarjenje. Ta temelj bi moral biti razlog za naše čaščenje Njega (Ps 100,3–5). Stvarstvo je tudi razlog za soboto (1 Mz 2,1–3; 2 Mz 20,8–11), sedmi dan pa je spomin na Božjo moč. S tem ozadjem bolje razumemo, zakaj sporočilo v Razodetju 14,7 pravi: »... in molite njega, ki je ustvaril nebo in zemljo, morje in izvirke voda. Oznanjevanje tega sporočila je v tem času, ko je sovražnik ustvaril razmeroma novo etiološko paradigmo življenja: evolucijo, pomembnejše kot kdaj koli prej.«

Bog Kralj

Bog je ustvaril vesolje; torej mu pripada. In On je tako Kralj. »Gospod kraljuje ... Tvoj prestol je trden od nekdanj, ti si od vekomaj« (Ps 93,1.2).

Ps 97 dobro povzame sporočilo o tem, da je Bog kralj:

1. Bog vlada (Ps 97,1); veliko psalmov povečuje Boga kot Kralja (Ps 47; Ps 93; Ps 95–99).
2. Dramatični elementi, kot so oblaki, tema, ogenj, strele, zemlja, gore in nebo, obkrožajo Boga (Ps 97,2–6). Ti meteorološki pojavi in geološka veličina prikazujejo veličino Kralja kraljev, ki v nas vzbuja strahospoštovanje in čaščenje.
3. Sramota malikovanja je obsojena v nasprotju z veličino čaščenja Boga (Ps 97,7).
4. Božji otroci hvalijo Boga in se veselijo pravičnih sodb njegove vlade (Ps 97,8.9).

5. Ljubezen do Boga navdihuje vernike, da »sovražijo zlo« (Ps 97,10). Gospod ohranja in rešuje svoje ljudstvo iz rok hudobnežev; ti razlogi so zadosten razlog, da se veselimo in se mu zahvaljujemo (Ps 97,11.12).

Bog kot Kralj je vir miru in zaupanja svojih otrok. »Kraljeva moč je, da ljubi pravico. Ti si utrdil iskrenost, pravico in pravičnost v Jakobu si ti naredil« (Ps 99,4). Ker je Bog Kralj nad vso zemljo, naj bi se veselili in »prepevali Bogu« (Ps 47,7; glej tudi vr. 1–6).

Bog sodnik

Bog je sodnik, ker je kralj. V starem Izraelu je vladar izrekel sodbo v sodnih postopkih in sodnih zadevah (glej Davida [2 Sam 14,1–23]; Salomona [2 Kralj 3,16–28]). Tako je bila zamisel o kralju-sodniku ljudem v tistih časih znana. Ko so poslušali psalmiste peti napeve o Gospodu kot sodniku, so zlahka razumeli ta koncept.

Psalm 75 pravi, da bo Bog, naš sodnik, »sodil z iskrenostjo« (Ps 75,3). Zato se nam ni treba bati njegovega dela, ki ga opravlja kot Sodnik, razen če smo na strani zla. »Ker prihaja, ker prihaja sodit zemljo. Sodil bo svet s pravičnostjo, ljudstva po svoji zvestobi« (Ps 96,13).

Namen Božje sodbe je spraviti na realna tla »ene« (hudobneže [Ps 75,4.5]) in povišati druge (zveste [Ps 75,1.2; Ps 75,7]). Isto načelo deluje v preiskovalni sodbi iz Daniela 7: Bog kaznuje mali rog (Dan 7,26) in opraviči svoje ljudstvo (Dan 7,22).

Verniki praznujejo Božjo sodbo (Ps 75,9), a ne zato, ker bi se veselili uničenja zakrknjenih, temveč zato, ker je Bog zvest svojim obljubam in rešuje nedolžne (prim. Raz 19,2). Na koncu Psalma 75 najdemo to idejo o božanski zvestobi in osvoboditvi: »Vse rogove krivičnih bom odsekal, naj se povzdignejo rogovi pravičnega« (Ps 75,11).

Bog zaveze

Na starodavnem Bližnjem vzhodu je bila zaveza sporazum med mogočnim kraljem in njegovim vazalom. Ta sporazum je vseboval zahteve, ki jih je moral izpolniti vazal, da bi ostal pod zaščito svojega gospodarja. Stara zaveza si je prisvojila ta takratni posvetni izraz in ga uporabila za odnos med Kraljem nebes in njegovimi sledilci. »V starodavni bližnjevzhodni pogodbi je veliki kralj vazalu obljubil dvoje: prvič, da bo napadel vazala, če se mu bo uprl, in drugič, da bo šel v bran vsakemu zvestemu vazalu, ki bo napaden« (Tremper Longman III in Raymond B. Dillard, *An Introduction to the Old Testament* [Grand Rapids: Zondervan, 2006], str. 260). Razumevanje tega pojma v verniku vzbuja zaupanje, saj se z njim nauči, da se lahko opre na gotovost Božjega varstva.

V tem kontekstu je YHWH v Psalmih upodobljen kot Bojovník. Psalm 7 je molitev pred bitko, v kateri psalmist prosi za Božje posredovanje v korist njegovega ljudstva (Ps 7,1.2). Psalmist prav tako želi Božje varstvo in prosi za uničenje Božjih sovražnikov (Ps 7,4–9). Bog je psalmistova obramba (Ps 7,10), kar spominja na grad ali ščit. Bog, božanski bojovník, je upodobljen z mečem, lokom in puščicami – »smrtonosno orožje« (Ps 7,13.14). Za svoje sovražnike je pripravil past (Ps 7,15).

Bog postave

Ker je Bog pravičen vladar, se »na veke spominja svoje zaveze, besede, ki jo je zapovedal« (Ps 105,8). Temelj zaveze je Božja postava. Zato ni naključje, da je ena od glavnih

tem v psalmih Gospodova zapoved (Ps 1). Pravzaprav je najdaljši psalm in poglavje Svetega pisma Psalm 119, ki je v celoti osredotočen na Tora ali zakon.

Pogled psalmistov na Božji zakon se razlikuje od splošno razširjene predstave, ki danes prevladuje v mnogih krogih, in sicer da je božanska postava skupek strogih predpisov, ki jih je treba dosledno izpolnjevati, sicer nas zaradi kršitve katere koli od zapovedi čaka stroga kazen. David o postavi pravi, da Gospodova pričevanja poživljajo dušo in delajo nevednega modrega; zakon razveseljuje srce in razsvetljuje oči (Ps 19,8–11). Koliko nas lahko to reče za uredbe in zakone naših držav? V zaveznem odnosu so zapovedi smernice, ki razsvetljujejo naše razumevanje in nam omogočajo, da uživamo v globokem odnosu z našim Stvarnikom, Kraljem in Sodnikom.

Tora bolj kot »določila« vključuje idejo »poučevanja«. Zato so v Psalmih Božji predpisi, prikazani kot neprecenljivi zakladi, ki so »zaželeni kakor zlato, bolj kakor obilje čistega zlata; bolj kakor med so sladke, kakor med iz satovja« (Ps 19,11). Biti pod Božjo zavezo pomeni uživati tesen odnos z Božanstvom.

Uporaba

Kako zanimivo je spoznati, kako zelo je povezanih pet teoloških tem, ki smo jih proučevali ta teden. Ta tematski sklop se začneja in temelji na trditvi, da je Bog Stvarnik. Zanikati to osnovno resnico, pomeni zavračati Božjo pravico, ki jo ima kot vladar tega sveta in suveren sodnik vsakega človeka. Če torej Bog ne bi bil Sodnik vseh, bi lahko vsakdo počel, kar bi se mu zdelo najboljše. Ne bi bilo večnega zakona, ki bi ga bilo treba upoštevati. Ne bi bilo absolutnosti. Žalostno je, da smo s to filozofijo preplavljeni vsak dan. Celo nekateri kristjani podlegajo temu pogubnemu izkrivljanju dejstev. Zato je naša lekcija ta teden zelo pomembna za naše družine, mladino in vernike naše cerkve.

Priznavanje Gospoda za našega Stvarnika nas bo vodilo k temu, da bomo sprejeli njegovo gospostvo v svojem življenju in njegovo pravico, da nas vodi, ter graja, kadar je to potrebno. Navsezadnje je naš sodnik. Naš Stvarnik želi biti z nami v ljubečem zaveznem odnosu. Sveto pismo nam obljublja, da bosta poslušnost in hoja z Njim sladka in tolažilna izkušnja.

Ena od podrobnosti, ki smo se je v tej lekciji rahlo dotaknili, a je nismo poglobljeno raziskali, je gojenje hvale in veselja. Prosite koga, naj na glas prebere spodnje vrstice. Druga možnost je, da člani razreda preberejo psalm soglasno. Navzoče spodbudite, naj si prizadevajo za duhovno življenje, kakršnega je živel psalmist:

Pojdite, vriskajmo Gospodu,

vzklikajmo skali našega odrešenja.

Stopimo predenj s hvalo,

vzklikajmo mu s slavospevi.

Zakaj Gospod je velik Bog,

velik kralj nad vsemi bogovi (Ps 95,1–3).

Bolj kot s prošnjami in pritožbami bi bilo dobro naše molitve Kralju in Sodniku napolniti s hvalo. Prav tako bomo lažje prenašali vsakodnevne napore in naše bogoslužno življenje bo srečnejše, če bomo v zaveznem odnosu z Bogom nebes.

4. GOSPOD SLIŠI IN REŠUJE

Ključno besedilo: Ps 34,17

Psalmi so knjiga molitev. Ne glede na temo – naj bo hvalnica, žalostinka, mesijansko upanje, Božje kraljestvo ali zgodovina odrešenja – psalmisti izražajo močno zaupanje v Gospoda. Ne glede na njihove potrebe ali okoliščine zaupajo, da bo Stvarnik ostal z njimi.

Prejšnji teden smo razmišljali o Božji nadvladi in o tem, kako je kot Božji vladar upodobljen v psalmih: to je kot naš Stvarnik, Kralj in Sodnik. Ti opisi in izjave vere, ki iz njih izhajajo, psalmiste navdihujejo z zaupanjem, da verjamejo, da bo Bog svoje otroke rešil iz vsake težke okoliščine. Pozorno premislimo in ponotranjimo to čudovito zagotovilo. Bodite pripravljeni z razredom deliti navdušenje, ki ga poraja to upanje.

Razlaga

Bog sliši

Psalmist nenehno prosi Gospoda, naj mu prisluhne. Več psalmov se začne z jekom, naj JHVH prisluhne: Psalm 4,1, Psalm 13,3, Psalm 17,1, Psalm 27,1, Psalm 28,2, Psalm 54,2, Psalm 55,2, Psalm 60,5, Psalm 61,1, Psalm 64,1, Psalm 86,1, Psalm 102,1, Psalm 108,6, Psalm 130,2, Psalm 140,6, Psalm 142,6 in Psalm 143,1. V teh pesmih psalmist kliče k Bogu, njegovo srce pa je polno žalosti: »Gospod, Bog nad vojskami, **usliši** mojo molitev, poslušaj, o Bog Jakobov!« (Ps 84,8). Psalmisti v svojih molitvah vztrajajo, da bi bili slišani (Ps 30,10; Ps 38,16; Ps 39,12; Ps 66,16; Ps 69,13.16.17; Ps 119,145.149). Vpijejo z zagotovitom: »Gospod je uslišal, iz vseh njihovih stisk jih je rešil« (Ps 34,17).

Včasih pisci psalmov zatrjujejo, da je Bog slišal njihove pritožbe in potrebe (Ps 22,24; Ps 28,7; Ps 31,22; Ps 34,4; Ps 40,1; Ps 66,19; Ps 116,1; Ps 120,1): »Moj glas gre k Bogu, moram vpiti, moj glas gre k Bogu, da mi bo prisluhnil« (Ps 77,1). Spomin na pretekle Božje odgovore na molitev okrepi psalmiste v zagotovilo, da jim bo odgovoril tudi zdaj in v prihodnosti. V popolnem zaupanju v božanski odgovor psalmisti večkrat izjavijo, da bo Gospod odgovoril na njihove molitve (Ps 4,1; Ps 6,8.9; Ps 10,7; Ps 17,6; Ps 65,2). Zagotavljajo nam, da je Bog na voljo, da sliši naše molitve zjutraj, opoldne ali zvečer (Ps 5,3; Ps 55,17). Izkušnje so dokazale, da bo Bog slišal njihov klic, četudi jih družina pusti na cedilu (Ps 106,44).

»Slišati, poslušati« (hebr. *shamah*) pomeni več kot zaznati glas ali registrirati zvok. V kontekstu Gospoda kot poslušalca beseda *slišati* ali *poslušati* pomeni tudi delovati. To pomeni, da lahko zaupamo, da bo Bog deloval za svoje ljudstvo v odgovor na njihove molitve. Ko je bil Izrael zaslužnjen v Egiptu, je Gospod »slišal« (2 Mz 2,24) in jih osvobodil. Knjiga psalmov je povabila, naj imamo tudi mi isto mero zaupanja.

Bogu je mar

V Knjigi psalmov je Gospod prikazan kot mogočen kralj, ki se je pripravljen boriti za svoje ljudstvo. Hkrati pa je predstavljen tudi kot prijazen in ljubeč Bog, ki mu je mar za tiste, ki verjamejo vanj. Za prikaz Božje nežne skrbi so uporabljene različne prisposobe. Bog je prikazan kot nežen pastir, ki skrbi za svoje neboljane ovce (Psalm 23). Kot njihov Pastir jim

zagotavlja vse (Ps 23,1): počitek, hrano in vodo (Ps 23,2), tolažbo in vodstvo (Ps 23,3), svojo navzočnost v dolini smrtne sence (Ps 23,4), obilje (Ps 23,5) ter dobroto in usmiljenje (Ps 23,6).

Psalmist uporablja za opis Božje skrbi tudi prisposobo ptice, ki varuje svoje mladiče pod krili (Ps 91,1.4). Bog, naš varuh, je vedno pozoren na potrebe svojih otrok (Ps 121,4). Je kot oče, ki se usmili svojih otrok (Ps 103,13), in je tudi zaščitnik sirot. Vendar Božja ljubezen in zaščita presegata celo človeške, starševske vezi ljubezni: »Zares, moj oče in moja mati sta me zapustila, Gospod pa me sprejema« (Ps 27,10).

Kako nežno je prikazana Božja skrb za vsakega od nas. Naj nas takšne slike navdihujejo, da se popolnoma naslonimo nanj in zaupamo njegovi skrbi v vseh vidikih našega življenja.

Bog je naše zavetje

Sveto pismo je skopo pri uporabi pridevnikov. Da bi nadomestili to pomanjkanje pridevnikov, se hebrejski pesniki pri izražanju svojih idej močno zanašajo na primer na primerjave, pri čemer uporabljajo široko paleto bogatih metafor, da bi izrazili, kako Bog varuje svoje privržence v zapletenem svetu: »Zakaj bil si mi zatočišče, močen stolp pred sovražnikom« (Ps 61,4). Za trenutek razmislimo o konotacijah posameznih podob v teh primerjavah:

1. **Zavetje** (Ps 61,4; Ps 143,9); ta slika spominja na varen kraj sredi vojne, zatočišče pred nevihto in vročino.

2. **Stolp** (Ps 61,3); stolpi so imeli v svetopisemskih časih veliko močnejši pomen varovala kot danes; v času vojne ali preganjanja se je ljudstvo skrilo v stolp kot v primerih Gideona (Sod 8,17) in Abimeleka (Sod 9,50–52).

Ps 18,1.2 vsebuje zbirko drugih prisposob, ki se uporabljajo za JHVH in so povzete iz drugih psalmov:

3. **Moč** – ta izraz se nanaša na idejo trdnosti, tak tudi je ta, ki je naša opora.

4. **Skala** – običajno se je ta izraz v hebrejščini nanašal na velik kamen na pečini, ki je zagotavljal zaščito pred napadi. Preostanek Benjamina je pobegnil in se skrnil k Rimonski skali (Sod 20,47), tako jim je bilo prihranjeno uničenje.

5. **Utrdba** – utrdbe so bile majhne, dobro branjene vojaške postojanke. Jozafat je v Judeji zgradil veliko takih utrdb, da bi zaščitil svoje kraljestvo (2 Krn 17,12).

6. **Ščit** – ta kos oklepa je bil vojakova največja zaščita na bojišču (glej tudi Ps 114,2).

7. **Trdnjava** – simboli varnosti, trdnjave so bile obrambne zgradbe, postavljene v gorah (Sod 6,2) ali v puščavi (1 Sam 23,14.19).

Predstavlajte si, kako bi lahko te podobe preoblikovali v sodobnem smislu, da bi nam pomagale razumeti Božjo skrb in zaščito za nas danes. Gotovo nam Gospod dan za dnem zagotavlja svoje varstvo sredi nevarnosti tega sveta.

Bog je naša obramba

Bog je naš Zagovornik, advokat in zmagovalec – te prispodobe očitno izhajajo s pravnega področja (Job 5,4) in se uporabljajo predvsem v kontekstu vdove in sirote. Jobova knjiga in Psalmi prikazujejo Gospoda kot zagovornika vdov in sirot (Ps 68,5, hebr. *dayin* pomeni »sodnik«). *Dayin* je v paru z »moja pravica in sodba« (Ps 9,5) ali vzporedno s sodbo, kot v Ps 76,8, kjer je Bog prikazan kot zagovornik ubogih in zatiranih (Ps 10,17.18; primerjaj s 5 Mz 10,18; Ps 10,14). Boga hvalijo ubogi (Ps 74,21), ker »zakaj ni preziral in ni zaničeval nesreče nesrečnega. Ni skrival pred njim svojega obličja; ko je k njemu klical na pomoč, je slišal« (Ps 22,25). JHVH vedno brani zatirane (Ps 72,4; Ps 103,6; Ps 146,7).

Bog, naš rešitelj

Vsi izrazi in prispodobe, ki smo jih obravnavali, prikazujejo različne vidike Božje skrbi za njegove sledilce, zato se Gospod imenuje naš rešitelj. V Knjigi psalmov je štirikrat imenovan rešitelj, in sicer:

1. Psalm 18,3 imenuje Boga za rešitelja v kontekstu psalmistovega boja s sovražniki. Kot smo videli, je v tej pesmi Gospod prikazan kot mogočen bojevnik.
2. Psalm 40,17 govori o osvoboditvi od greha. David priznava kruto resnico »zakaj obdale so me nesreče, ki jim ni števila« (Ps 40,13).
3. Psalmist kliče svojega rešitelja (Ps 70,5), ko ga napadejo tisti, ki mu želijo škodovati in mu strežejo po življenju.
4. V Ps 144 psalmist prosi svojega rešitelja (Ps 144,2), naj ga reši pred tistim, »katerih usta govorijo puhlice in katerih desnica je desnica laži« (Ps 144,9).

Kot je razvidno iz psalmov, nas Bog želi rešiti naših grehov, skrbi in težav z drugimi ljudmi. Tako je Jezus v polnem pomenu besede naš Odrešenik.

Pomoč iz svetišča

Namen našega proučevanja v tem tednu ni le občudovanje literarne spretnosti in umetnosti psalmistov. Bolj kot užitek, ki nam ga nudi tako spretno upodabljanje, nam podobe in metafore psalmov omogočajo globok vpogled v Božje delo odrešenja človeštva. David pravi: »S svojim glasom kličem h Gospodu in me usliši s svoje svete gore« (Ps 3,5); in »slišal je moj glas iz svojega templja« (Ps 18,7). Tako se Božje delo reševanja in njegova nežna skrb začneta z njegovim delom za nas v svetišču v nebesih.

Več ključnih trenutkov v Psalmih nas uči, da Gospod dela v dobro ljudi v svojih nebeških prostorih (gl. Ps 11,5.6; Ps 20,2; Ps 29,9; Ps 33,13.14; Ps 60,6; Ps 68,35; Ps 96,1–13; Ps 102,20.21; Ps 150,1-6). Elias Brasil de Souza je po proučevanju teh besedil skupaj z drugimi starozaveznimi besedili, povezanimi s svetiščem, napisal: »Nebeško svetišče je prikazano tudi kot kraj čaščenja, kjer nebeška bitja častijo YHWH, vir pomoči in kraj sprave, kjer sta zagotovljena očiščenje in odpuščanje« (Temple Motif in the Hebrew Bible: Function and Relationship to the Earthly Counterparts [Andrews University Dissertation, 2005], str. 358).

Naš zagovornik in rešitelj sliši s svojega svetega hriba in deluje v naš prid. Ko adventisti sedmega dne slišimo izraz »nebeško svetišče«, največkrat pomislimo na dan sprave in predadventno sodbo. Seveda je to osrednji del »sedanje resnice«. Hkrati pa si moramo prizadevati, da se osredotočimo na delo odpuščanja, obrambe, skrbi in zaščite, ki nam jih naš

Gospod ponuja iz najsvetejšega prostora nebeškega svetišča – celo pred zaključnim delom dneva sprave. Kristusovo delo duhovniškega posredovanja za nas je bistvenega pomena. V odrešenju nas grešnikov sodelujejo vsa nebesa.

Uporaba

Psalmi so knjiga močnih čustev, ki segajo od vznesenosti do otožnosti, od zapletenosti do preprostosti. So pa Psalmi tudi knjiga globokih teoloških konceptov. Svetopisemske resnice, ki jih proučujemo ta teden, so bogate s podobami in metaforami, vsebujejo čudovite obljube, ki se jih lahko oprimemo v naših vsakodnevnih bojih. Ko beremo podobe in prispodobe iz Psalmov, si moramo vzeti čas za razmišljanje o njih in uporabiti svojo domišljijo, da bi bolje razumeli resnice, zajete v teh globokih besednih podobah.

V tem tednu smo se osredotočili na razumevanje, da je nebeški Gospod naš zagovornik in rešitelj. On sliši naše molitve in prošnje. Skrbi za nas. »S kraja, kjer ima prestol, opazuje vse prebivalce zemlje« (Ps 33,14). Gospod s sočutnim in nežnim srcem temeljito preiskuje nas in naše družine; iz nebeškega svetišča z neskončno ljubeznijo in pravičnostjo tehta naša dela.

5. PETI GOSPODOVO PESEM NA TUJI ZEMLJI

Ključno besedilo: Ps 137,4

Prisotnost trpljenja in zla v naši sredini v mnogih ljudeh sproža zmedena vprašanja o Božjem značaju. Zakaj je Bog dopustil obstoj greha? Zakaj dopušča, da trpijo nedolžni? Zakaj dopušča, da se greh in trpljenje nadaljujeta? Zakaj brezbožni uspevajo? Ali so se Božje obljube v Svetem pismu izjalovile? Ali je Sveto pismo zgolj lepa literarna mojstrovina – navdihujoča, vendar ne božansko navdihnjena – za duhovne ljudi? Ali še huje so Sveto pismo in njegove obljube zablode pobožnih, vendar brez kakršne koli podlage v resničnosti, ker navsezadnje Bog, kot trdijo posvetni, ne obstaja?

Žalostno je reči, da je takšno razmišljanje danes vse preveč razširjeno med mnogimi. Dvom o Božjih dejanjih seje v srca zlasti med mladimi semena nezaupanja in skepticizma. Ko se takšna vprašanja nevere pojavijo v umu vernih, je rezultat vse prepogosto »se bo ljubezen pri mnogih ohladila« (Mt 24,12).

Psalmi so več kot le lepe pesmi, ki slavijo Boga. Njihov namen je globoko vplivati na naše razumevanje zapletenih vprašanj, kot sta obstoj greha in trpljenja. Ko analiziramo Psalme v luči te zahtevne teme, ponovno občudujemo surovo iskrenost psalmistov v njihovih molitvah. Njihova odkritost nas opominja, da lahko tudi mi Gospodu postavljamo vprašanja, prav tako mu lahko izrazimo svoje dvome. Bog bo z veseljem prisluhnil našim pomislekom, če ga bomo spraševali v veri in ponižnosti. Odgovoril bo na naša ponižna vprašanja in skrbi ter prižgal luč sredi našega boja z dvomi in strahom.

Razlaga

Zakaj Bog dovoljuje obstoj greha in trpljenja?

Četudi psalmi ne nagovorijo tega določenega vprašanja, psalma 74 in 79, ki govorita o uničenju Jeruzalema, temeljita na tej skrbi. V teh dveh psalmih vidimo nekaj pomembnih podobnosti glede teme greha in trpljenja:

1. Vsak psalm obravnava opisuje ljubljene mesta (Ps 74,3–9; Ps 79,1–4), kar v psalmistu vzbudi žalost.
2. V obeh psalmih si Asaf želi, da bi Gospod odpravil uničenje (Ps 74,10.11; Ps 79,5–7). Zato sprašuje Gospoda: »Kako dolgo?«
3. Vzrok jeruzalemske nesreče je greh ljudstva (Ps 79,8–10). Ta razlog je omenjen samo v Psalmu 79: Božje ljudstvo se je izneverilo.
4. V obeh pesmih Asaf ne izgubi vere v nebeškega kralja (Ps 74,12–17) ali zaupanja v »po velikosti svojega lakta« (Ps 79,11).

Kakor Asaf se lahko vprašamo, zakaj se soočamo z grehom, trpljenjem in smrtjo. To so univerzalna vprašanja, ki so si jih radovedni umi zastavljali od začetka človeške zgodovine. Odgovor je vedno enak: greh. Greh je nenavaden vsiljivec v Božjem stvarstvu. Od Satanovega padca v nebesih do našega današnjega padlega stanja je krivica povzročila vse trpljenje in smrt v zgodovini. Upravičeno bi lahko trdili, da je Bog svojim bitjem dal svobodno voljo, in od tod

filozofirali o posledicah greha in trpljenja. A svetopisemski pisci se tega vzdržijo. Tako kakor Asaf zaupajmo v Stvarnikovo moč in modrost, da bo to vprašanje razrešil na svoj način in ob svojem času.

Zakaj Bog dovoli, da nedolžni trpijo?

Ta lekcija nas opozarja, da lahko greh povzroči bolezen (Ps 41,3.4). S tem v mislih razmislimo o vprašanju: »Zakaj Bog dovoli, da je nedolžni trpijo?«, in sicer v luči štirih psalmov: Psalm 6, Psalm 41, Psalm 88 in Psalm 102.

Najprej opazimo, da te štiri pesmi opisujejo trpljenje, ki ga psalmisti doživljajo zaradi bolezni (Ps 6,2.6.7; Ps 41,3; Ps 88,3–9; Ps 102,3–7.9–11). Drugič, psalmisti prosijo Gospoda za ozdravitev (Ps 6,2.4; Ps 41,1.4; Ps 88,1.2.13.14; Ps 102,1.2). Svoje ozdravljenje imajo za Božjo zmago nad sovražniki (Ps 6,8–10; Ps 41,5–12; Ps 102,15–19). Nazadnje prepričljivo trdijo, da bi bili, če bi umrli, prikrajšani za priložnost hvaliti Božje ime (Ps 6,5; Ps 88,10–12).

Na tej točki naše analize moramo opozoriti, da Hebrejcev ni zanimalo zastavljanje filozofskih vprašanj o človeški bolečini in trpljenju. Raje so se osredotočili na Boga in njegovo slavo. Psalmisti priznavajo, da Gospod dopušča njihove bolečine (Ps 6,1). Prav tako priznavajo, da lahko samo On da zdravje. Ozdravljeni od svojih tegob želijo pričevati o Božji zdravilni milosti.

Ali smo mi zgled istega vedenja, ko nas prizadene bolezen? Običajno se pritožujemo: »Zakaj jaz, Gospod?« Ali ne bi bilo v tem težkem trenutku zagotovo bolje zaupati v Boga in čakati na njegovo zmago, da bomo lahko pričali njemu na slavo?

Čemu Bog ne konča našega sedanjega trpljenja?

Sredi trpljenja se pogosto sprašujemo: »Kje je Bog?« To vprašanje v nas pogosto vznikne iz kraja najgloblje stiske in obupa. V takšnih trenutkih ljudje nismo nagnjeni k temu, da bi moralizirali ali filozofsko obravnavali svojo bolečino in trpljenje. Želimo le odgovore in olajšanje. V svojem obupu se pogosto, tako kot psalmisti, po pomoč obrnemo k Bogu.

Čeprav se zdi, da Stvarnika ni, se psalmistova prošnja glasi: »Gospod, usliši mojo molitev, poslušaj moje vpitje, ne bodi gluha za moje solze« (Ps 39,13). Psalmist se zaveda, da je Bog tam, čeprav nima nobenega zunanega znamenja božanske navzočnosti. To je vera! Psalmist ne reče: »Vdam se! Odpovedujem se svoje vere, ker mi Bog ne odgovori, zatorej gotovo ne obstaja.« Namesto tega zaupa Bogu in čaka, da bo v pravem trenutku ukrepal v njegovem imenu. »Bodi miren v Gospodu, zaupaj se mu« (Ps 37,7). Če Bog molči, je čas, da tudi mi molčimo in čakamo. Vprašanje ni: »Kje je Bog?« Bog je tam in skrbi za nas. Vprašanje je, ali bomo tudi mi tam in v veri čakali, da bo deloval v naš prid?

Ali so se njegove svetopisemske obljube izneverile?

Psalm 77 odlično povzame dvom in malodušje, ki nas pogosto napadeta v času stiske:

Ali bo Gospod na veke zametal?

Ne bo več milostljiv?

Ali bo njegova milost pri kraju za vedno,

bo li konec njegovi obljubi za vse rodove?

Ali je Bog pozabil biti usmiljen

ali je v jezi zaprl svoje usmiljenje (Ps 77,8–10)?

Odgovor, ki ga ponuja sam pisec, je preprost, a ključen: v sedanosti se spominjaj čudežev, ki jih je Bog storil zate v preteklosti (Ps 77,11–20). »Spominjam se Gospodovih del« (Ps 77,12). V nadaljevanju psalmist opiše najbolj paradigmatičen trenutek Božjega posredovanja v zgodovini Izraela – izhod iz Egipta. Psalmist se spominja čudežev, ki jih je storil JHVH, ko je svoje ljudstvo rešil iz egiptovske sužnosti (Ps 77,14.15). Posebna pozornost je namenjena čudežni razdelitvi Rdečega morja (Ps 77,16–19): »Skozi morje je šla tvoja pot« (Ps 77,20). Psalmist se spominja tudi tega, kako je Bog vodil delovanje Mojzesa in Arona (Ps 77,21).

Duh preroštva nas primerno opozarja: »Ničesar se nam ni treba bati za prihodnost, razen tega, da bi pozabili na pot, po kateri nas je vodil Gospod, in na njegov nauk v naši pretekli zgodovini« (EGW, Testimonies for the Church, 9, str. 10).

Ko zbolimo ali nas pestijo stiske, bi bilo dobro, če bi se lotili naslednje vaje za krepitev vere: v dnevniku poudarimo najdragocenejše blagoslove, ki nam jih je Gospod namenil v našem življenju – od najpreprostejših do najvplivnejših. Konec koncev, ali ni prav tega storil psalmist?

Zakaj se zlobnežem dobro godi?

David je temo, ki jo obravnavamo, predstavil z naslednjim nasvetom: »Ne razburjaj se zaradi hudobnežev« (Ps 37,1). Povzame utemeljitev svojega nasveta – hudobneži bodo propadli (Ps 37,2) – preden preide k svoji glavni skrbi, ki se nanaša na vernika. David ga/jo spodbuja z več načeli za pobožno življenje (Ps 37,3–9). Ti moralni imperativi so osnova za ohranjanje duševnega zdravja in kondicije v nepravičnem svetu. David med svoje nasvete vplete obljube:

1. »Zaupajte v Gospoda ...«

2. »Delajte dobro.«

Obljuba: »Upaj v Gospoda in delaj dobro pa boš prebival v deželi in užival varnost« (Ps 37,3).

3. »Imej veselje v Gospodu.«

Obljuba: »In dal ti bo, česar želi tvoje srce« (Ps 37,4).

4. »Izroči svojo pot Gospodu.«

5. »Upaj vanj.«

Obljube: »In On bo storil« (Ps 37,5). »Dal bo, da zasije kakor luč tvoja pravičnost in tvoja pravica kakor opoldanska jasnina« (Ps 37,6).

6. »Pomiri se v Gospodu.«

7. »In upaj vanj.«

8. »Ne razvzemaj se zaradi njega, ki uspeva na svoji poti, zaradi človeka, ki spletkari« (Ps 37,7).

9. »Nehaj se jeziti.«

10. »In pusti togoto.«

11. »Ne razburjaj se, da ne boš hudega delal« (Ps 37,8).

Obljuba: »Zakaj hudobneži bodo iztrebljeni, kateri pa v Gospoda upajo, bodo deželo posedli« (Ps 37,9).

Ta psalm je mojstrovina literarne oblike in vsebine. Če bi si vneto prizadevali uresničevati smernice, ki jih vsebuje, bi se izognili mnogim razočaranjem in grenkobi. Kot dodaten bonus nam besedilo psalma ponuja spodbudne obljube, ki nas spodbujajo k uresničevanju njegovih zapovedi.

Psalmist v nadaljevanju svoje pesnitve ponovno izpostavi iste koncepte: a) blaginja hudobnih (Ps 37,12.14; b) zapoved, naj zaupamo Jehovi (Ps 37,27.34.37); c) ravnanje pravičnih (Ps 37,21.26.30.31); d) uničenje hudobnežev (Ps 37,10.13.15.22.35.36.38); in e) obljube za zveste (Ps 37,11.16–20.22–25.28.29.32.33.39.40). Zaradi pojmov, ki so tu podani, je psalm vreden našega najglobljega proučevanja.

Uporaba

Psalmist nas vabi, naj sredi trpljenja in preizkušenj zaupamo v Boga. Pogosto se zgodi, da na tej strani večnosti ne bomo dobili jasnih odgovorov na naša najbolj zapletena vprašanja. Včasih morda ne bomo čutili prisotnosti našega nebeškega zaščitnika ob sebi. Ali pa se nam bo zdelo, da se Božje obljube ne uresničujejo. Vendar se moramo spomniti moralnih nasvetov psalmistov: zaupaj v Boga ne glede na okoliščine; spomni se njegovih čudežev v svojem življenju; poglobljeno proučaj Božjo besedo; trdno se okleni Božjih obljub; in trdno se drži Gospoda! »Rešitev za pravične pride od Gospoda, ki je njih pribežališče ob času stiske; Gospod jim pomaga in jih otema; otema jih zlobnežev in jih rešuje, ker se k njemu zatekajo« (Ps 37,39.40).

6. VZDIGNIL SE BOM

Ključno besedilo: Ps 12,5

V 4. lekciji smo spoznali, da je Bog naše zavetje, pribežališče, stolp in moč. Te prispodobe naznanjajo svetopisemsko resnico, da Bog svojim zvestim otrokom vedno stoji ob strani ter jim zagotavlja zaščito in skrb. Ta teden bomo proučevali podobno prispodobo: naš Bog kot mogočni bojevnik, ki se bori za svoje otroke. To idejo bomo obravnavali tudi v kontekstu družbenega zatiranja, ki je bilo v svetopisemskih časih vse preveč pogosto, kakor je žal tudi v danes. Tema družbenega zatiranja, ki je glavna tema v preroških knjigah Stare zaveze, odmeva tudi v psalmih. Čeprav nas zloraba s strani političnih voditeljev spravlja v stisko, nam ne manjka upanja: Gospod je gotovo zagovornik ponižnih.

Razlaga

Družbeno zatiranje

Mojzesova postava Božjemu ljudstvu zapoveduje, naj posebej skrbijo za tri skupine ljudi: »tujca, siroto in vdovo« (5 Mz 10,18; 5 Mz 14,29; 5 Mz 16,11.14; 5 Mz 24,17–20; 5 Mz 26,12.13; 5 Mz 27,19). Običajno ti ljudje niso imeli vira stalnega dohodka; velikokrat niso bili lastniki zemlje, ki bi jo lahko obdelovali ali posejali, da bi vzdrževali svoje družine. V idealnem primeru so si ti obrobni državljani in priseljenci prizadevali najti kraje, kjer bi jih drugi lahko najeli ali pa bi jim bilo vsaj dovoljeno pobirati ostanke sadja in snope za žanjci (glej Rut 2,6–8). Takšne osebe niso uživale družinske zaščite. Glede na njihovo ranljivost lahko vidimo, kako je zloraba vdov, sirot in tujcev veljala za enega najhujših grehov v družbi v starozaveznem času. Preroki so ljudi redno opominjali, naj poskrbijo za ta neprivilegirani razred (Iz 1,17.23; Jer 7,6; Jer 22,3; Ezk 22,7; Zah 7,10).

Zato psalmist prikazuje Gospoda, ki je »Oče sirotam in varuh vdovam« (Ps 68,5). Obljuba psalma se glasi: »Gospod varuje tujce; siroto in vdovo vzdržuje, naklepe grešnikov pa razdira« (Ps 146,9; prim. Ps 10,14). Naš Bog je Bog zatiranih in izobčenih.

Danes imajo ponekod socialne programe za pomoč siromašnim in vdovam. Takšni programi nudijo priložnosti za pomoč revnim in pomoči potrebnim pri napredovanju. Nekatere vlade zagotavljajo tudi prepotrebno finančno pomoč. Vendar je vedno več ljudi v potrebi, tudi znotraj cerkve, kot jih sistem lahko podpira. Dandanes so poleg revščine razširjene tudi druge oblike zlorabe in zatiranja, kot sta ustrahovanje in mučenje. Kristjani bi morali prepoznati žrtve takšnega zatiranja in nepravilnosti ter jim pomagati. Zavezati se moramo, da bomo zvesto iskali načine, kako poskrbeti za njihove potrebe.

V mnogih državah po svetu je izziv tudi vprašanje priseljevanja. Priseljevanje je problem že od prvih dni človeške zgodovine. Ljudje so vedno iskali boljše kraje za življenje in uspeh. Mi smo Božje roke: Bog nas prosi, da podpiramo in pomagamo izgubljenim, tistim, ki so zašli, tujcem in izobčencem naše družbe. Takšne moramo vabiti, da uprejo svoje oči v Zaščitnika sirot in priseljencev.

Bog, božanski bojevnik

V Stari zavezi in v manjši meri tudi v Novi obstaja močna prispodoba Boga, ki danes med kristjani ni preveč priljubljena: Bog kot bojevnik. Takšna zamisel se kulturi, ki ima raje izraze Božje ljubezni, usmiljenja, vključenosti in miru, morda zdi preveč kruta ali militaristična.

»Gospod nad vojskami« (Joz. 5,14; 1 Sam 1,11; 1 Sam 4,4; 1 Sam 17,45; 2 Sam 7,26; Jer 10,26; Jer 31,35; Jer 32,18; Am 5,16) je pogosta predstavitev Božjega značaja. Stvarnika prikazuje kot generala nebeške vojske. Sodeluje v spopadu z zlobnimi silami. Toda Božja beseda ga opisuje tudi kot bojevnika. »Gospod je bojevnik« (2 Mz 15,3; je »vojskovodja«); »Kot bojevnik zbudi gorečnost« (Iz 42,13).

Psalmist se sklicuje na prispodobo v Ps 18,3–19. Trdi, da je bil rešen (Ps 18,3) »mogočnega sovražnika, mojih črtilcev, močnejših od mene« (Ps 18,18). Jahve je opisan kot bojevnik, ki se bori za svojega služabnika, in kot prvak, ki na svojem bojnem konju razkazuje svoje orožje proti zatiralcem svojega ljudstva. Pozorno preberite vrstice od 7 do 15. V njih so opisani štiri scenariji:

Psalm 18,6–8: Božanski bojevnik je v svojem gradu (svojem templju) in se zaradi svojega služabnika, potem ko je slišal njegovo molitev, po pravici razjezi. Božanski bojevnik se v obrambo svojega služabnika odzove s srdom (Ps 18,8).

Ps 18,9–12: Opis Božanskega bojevnika, ki jezdi v veličastnem prikazu moči, je impresiven. Ta podoba v srcu Bojevnikovega služabnika vzbuja zaupanje. Zagotovo naš Bog ni slabič.

Psalm 18,13–15: V teh vrsticah beremo o napadu, ki ga je izvedel Bojevnik, skupaj s svojim strahovitim strelivom: točo, ognjem, puščicami in strelami. Ta podoba Bojevnika z njegovim meteorološkim arzenalom spominja na mogočnega Vojščaka, ki se zaradi jeze nad nepravico in zatiranjem hrabro in pravično bori za svojega zvestega služabnika.

Psalm 18,16–19: Tu beremo, da je bil služabnik rešen: Bojevnik ga reši, osvobodi in podpira. »Izpeljal me je na prostrano polje« (Ps 18,19).

Kako neverjeten in podroben opis Gospodovega dela za njegove otroke sredi največjih preizkušenj. Takšno razumevanje Božjega značaja bo preoblikovalo svet in našo cerkev. Zatirani in preganjani se morajo spočiti v zagotovilu, da se Bog bori zanje.

Graja voditeljem

Psalm 82 je močna graja voditeljem, ki imajo vpliv in moč, da bi spremenili položaj »slabotnega, in siroto ... nizkemu in ubožcu« (Ps 82,3), pa ju ne uporabijo.

Psalmi opisujejo srečanje, na katerem so voditelji okarani zaradi svoje malomarnosti in brezbržnosti do zatiranih. »Doklej boste krivično sodili, in pravdo brezbožnih podpirali?« (Ps 82,2). Ali so nekateri voditelji danes kaj manj krivi za te zločine? Ali ni trpljenje ubogih in pomoči potrebnih posledica korupcije? Ali tudi naša sebičnost in pohlep ne povzročata, da se osredotočamo nase in na svoje družine ter pozabljamo na ljudi okoli nas, ki potrebujejo našo podporo? Dobrodelnost bi se morala začeti doma, v naši družini in življenju. Svoje otroke bi morali učiti, naj bodo vedno prijazni in velikodušni do ljudi v potrebi.

Psalmist nas spomni, da smo »bogovi« in »sinovi Najvišjega« (Ps 82,6). Bog je ljudi ustvaril po svoji podobi in podobnosti (1 Mz 1,26), kar pomeni, da smo inteligentna bitja z moralno vestjo. Zato bi morali podpirati ljudi v stiski, tujce in ljudi v potrebi. Kjer koli delujemo – znotraj soseske ali na delovnem mestu – si prizadevajmo, da smo v pomoč ljudem v potrebi.

Božja sodba

Četrtekova lekcija nas vabi k razmisleku o prošnji zatiranih v kontekstu poslednje sodbe v nebeškem svetišču (Ps 96,6–10; Ps 99,1–4; in Ps 132,7–9.13–18) in velikega boja med Bogom in Satanom, kot je prikazan zlasti v knjigah Daniel in Razodetje.

Daniel 7 razkriva dva namena predadventne sodbe v nebesih: kaznovati zatiralca (Dan 7,26) in opravičiti zatirane (Dan 7,22). Sodba potrjuje, da Bog deluje v korist pravičnih.

V knjigi Razodetje se sodba odvija v svetišču. V Razodetju 6 izvemo, da so »pod oltarjem duše umorjenih zaradi božje besede in zaradi pričevanja, ki so ga dajali« (Raz 6,9). Ti prejmejo bela oblačila, medtem ko čakajo na končno Gospodovo dejanje, da jih odreši smrti.

Razodetje 8 se začne z videnjem sedmih trobent (Raz 8,2), ki jih dobi sedem angelov, ki stojijo ob zlatem oltarju »pred božjim prestolom« (Raz 8,3). Trobente so simbol Stvarnikove sodbe nad silami, ki so v dolgih stoletjih človeške zgodovine preganjale Božje ljudstvo (glej sedem pečatov v Razodetju 6 in 7). Svetišče je kraj, kjer Gospod deluje v imenu svojega ljudstva, da bi ga rešil in zaščitil pred njegovimi zatiralci. Zato ni naključje, da je sedem zadnjih šib, ki jih dobi sedem angelov, izročeni iz svetišča, sedeža Božje sodbe (Raz 15,5.6).

Ko torej knjiga Psalmov izraža gotovost, da lahko verniki molijo, da jih nebesa rešijo, je ta izjava resna obtožba zoper zatiralce Božjega ljudstva in vir vere za zatirane. »Vstopimo v njegovo bivališče, priklonimo se pred podnožjem njegovih nog! Vzdigni se, Gospod, na kraj svojega počitka, ti in skrinja tvojega veličastva!« (Ps 132,7.8).

Svetopisemska resnica v tej vrstici razkriva dejstvo, o naj bi zvesti verniki globoko razmislili. Da, storiti moramo vse, kar je v naši moči, da pomagamo in podpiramo ljudi v stiski, vdove in sirote. Vendar se moramo vedno zavedati, da bo končna in popolna rešitev za vse zatiranje in trpljenje prišla iz nebes. Ne sme nas zavesti misel, da lahko cerkev doseže socialno pravičnost na zemlji ali da je glavni cilj cerkve, da se bori v političnih bitkah in skuša rešiti vse nepravilnosti na svetu. Tovrstne zapletene zadeve lahko v celoti reši le Gospod nad vojskami. Naša vera naj bo osredotočena na obljubo božanskega delovanja v našo korist in ne na navidezno moč človeške moči, ki je v najboljšem primeru privid.

Uporaba

Bog je zavetje in pribežališče ljudem v težavah, a je tudi božanski bojevnik, ki se bori za zatirane; poleg tega je aktiven vodja. Zato moramo biti proaktivni pri soočanju z družbenimi problemi, s katerimi se danes srečujemo v svetu. Zagotovo ne moremo rešiti vseh teh problemov, lahko pa si prizadevamo, da bi pozitivno vplivali na našo skupnost ter na življenje ranljivih in zatiranih okoli nas: revnih, izobčenih in preganjanih. Za manjšine, ki jih je družba odrinila na rob družbe, lahko opravimo smiselno delo, ki jim spremeni življenje, tako kot je

Jezus v svojem času delal za cestninarje, grešnike (Mt 9,10), prostitutke (Lk 7,37–39) in izobčence (Mt 15,21–28).

Psalmistov očitek skupnostnim in političnim voditeljem (Ps 82) vključuje tudi nas, če smo brezbržni do trpljenja ali krivic v družbi in jih ne obravnavamo ali blažimo. Na koncu se moramo zavedati, da bo končna rešitev za zlo našega nepravilnega sveta prišla iz nebeškega svetišča. Opravimo svoj del naloge in pri tem zaupajmo v božanskega bojavnika, ki bo na koncu izvršil pravico.

7. TVOJA MILOST SEGA DO NEBES

Ključno besedilo: Ps 51, Ps 103; Ps 113; Ps 123; Ps 130; Ps 136

Definicija besede milost, kot jo navaja Oxfordski jezikovni slovar, je naslednja: »sočutje ali odpuščanje, izkazano nekemu, ki ga ima nekdo moč kaznovati ali mu škodovati«. Zgoraj navedeni svetopisemski primeri odražajo to opredelitev.

Milost je osupljiva beseda, ki človeškemu duhu vliva upanje in motivacijo. Kdor trpi zaradi posledic slabih odločitev, občuti, da se gromozanska teža krivde razblini, ko sta mu izkazana usmiljenje in milost. Ko nam podaljšajo rok ali odpustijo dolg, občutimo neizmerno olajšanje in hvaležnost zaradi izkazane milosti. Ta teden bomo spoznavali Stvarnikovo milost, kot se razkriva v šestih različnih psalmih. Milost je v psalmih opisana v svoji najvišji obliki: usmiljenje Svetega do grešnika – usmiljenje Boga, ki je zaradi svoje milosti pripravljen odpustiti in odrešiti.

Ko beremo teh šest psalmov v hebrejskem izvirniku, odkrijemo, da so psalmisti uporabili štiri različne hebrejske besede za to, kar imenujemo »milost«. Če razumemo te štiri besede in njihove posledice, bomo globlje razumeli Božjo ljubezen. Ko bomo proučevali te hebrejske izraze, razmislimo, kako nam vpogled vanje izboljša osebno pojmovanje »usmiljenja«.

Razlaga

Hesed

Hesed je najpogostejša hebrejska beseda, ki se v Stari zavezi uporablja za »milost«. Bolje jo razumemo kot »ljubeča prijaznost«. Psalm 109,12.16 povezuje *hesed* s sočutjem do ubogih, sirot in pomoči potrebnih. Ker Bog rešuje svoje ljudstvo pred nesrečami in zatiralci, psalmist hvali njegovo ime zaradi njegovega usmiljenja (Ps 31,7.21; Ps 32,10; Ps 57,3; Ps 59,10; Ps 94,18; Ps 143,12).

S tem kontekstom v mislih začnimo proučevanje *hesed* ali milosti in si oglejmo, kako je povezano z osvoboditvijo. Psalmist prosi za usmiljenje med nesrečo, preganjanjem, tavanjem po puščavi, boleznijo, nevihto ali suženjstvom (Ps 57,1-4; Ps 23,6; Ps 40,11). Pripovedovalec psalmov *hesed* razume tudi kot osvobajajočo moč ali kot zmožnost osvoboditve (Ps 31,17; Ps 94,18; Ps 109,26; Ps 62,12.13; Ps 59,11.17.18). Tako je *hesed* v bistvu Božje odrešilno dejanje v korist njegovega ljudstva.

V Psalmu 119 pisec prosi Boga, naj mu prizanese ali ga odreši po svoji *hesed* (Ps 119,88.149.159).

Vidimo tudi, da se *hesed* uporablja v povezavi z zaščito. V Ps 36,10.11 in Ps 32,10 pisec prosi za *hesed* ali Božjo zaščito pred hudobnimi in arogantnimi. *Hesed* je tudi enačen z Božjo zvestobo (glej Ps 85 in Ps 90).

Poleg tega v Ps 6,4 *hesed* varuje obstoj. Drugod psalmist kliče Gospodu, naj ga varuje (Ps 119,88.149), pri čemer prepoznava njegove ljubeče zapovedi kot pomemben dejavnik pri ohranjanju in obnavljanju življenja (Ps 119,159).

In na koncu je *hesed* večna (Ps 89,2.28.33; Ps 103,17; Ps 117,2; Ps 138,8), saj je del značaja Vsemogočnega. To zagotovilo je veselo sporočilo za vernika. »Zakaj dober je Gospod, vekomaj traja njegovo usmiljenje, od roda do roda njegova zvestoba« (Ps 100,5; glej Ps 106,1; Ps 107,1).

Psalmi nam prav tako sporočajo, da je tisti, ki prosi za Božjo *hesed*, v dobrem odnosu z Bogom. Verniki naj bi izražali zaupanje v Boga (Ps 31,14.17; Ps 119,41.42; Ps 143,8) in upanje (Ps 33,18.22; Ps 147,11), da bi postali prejemniki njegovega usmiljenja. Božje usmiljenje je dano tistim, ki čakajo na Gospoda. Poleg tega je vera pogoj za prejem Božjega *heseda*.

Raham

Ps 51,1 za milost uporabi tri besede:

»Usmili (*hanan*) se me, Bog,

po svoji milosrčnosti (*hesed*),

po obilnosti svojega usmiljenja (*raham*)

izbriši mojo pregreho!«

Raham izhaja iz hebrejskega samostalnika, ki pomeni »maternica, trebuh« (1 Mz 29,31; Ps 22,9), beseda, ki v sebi vsebuje idejo materine nežne skrbi za otroka (glej Job 24,20). *Raham* predstavlja tudi čustvo, ki je v nasprotju z jezo (Amos 1,11; Zah 1,12–17). To čustvo je prijaznost, ki daleč presega tisto, kar si nekdo zasluži (1 Mz 43,14; 1 Kr 8,50). V tem kontekstu *raham* pomeni »pokazati sočutje, naklonjenost« (Neh 1,11; Ps 106,46), kot pri nekom z močjo v nadrejenem položaju, ki se odloči pokazati naklonjenost podrejenemu. Ta razlaga je bistvo Božjega usmiljenja do nas.

Božje usmiljenje pomeni »toplo sočutje, sočutje, ki te spremlja še naslednji kilometer, ki je pripravljeno odpustiti greh, zamenjati sodbo z milostjo« (New International Dictionary of Old Testament Exegesis (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1997), zv. 3, str. 1091). Še več, Gospod kaže svoje usmiljenje tistim, ki so poškodovani zaradi greha in ki so ga zapustili. Čeprav si njegovega usmiljenja ne zaslužimo, nas s svojo milostjo dvigne in smo mu spet ljubi.

Hanan

Hanan je glagol, ki pomeni »naklonjenost, milost, velikodušnost, usmiljenje«. Običajno se beseda *hanan* uporablja v idiomu »najti naklonjenost v očeh nekoga drugega« (1 Mz 30,24; 1 Mz 39,7; Rut 2,13; 1 Sam 20,3). Ta pomen se uporablja za odnos med Bogom in njegovim ljudstvom. *Hanan* se uporablja predvsem v zvezi z Bogom kot subjektom. Razkriva Božjo naravnost in dejanja do njegovega stvarjenja. Bog prostovoljno nakloni svojo milost voljnim prejemnikom (1 Mz 6,8.9; Prg 3,3.4; Iz 30,19); lahko pa svojo milost zadrži, kadar je odziv na njegovo ponudbo prezir (Jer 16,13) ali kadar ni znakov kesanja s strani njegovega ljudstva (Neh 9,17.31).

V psalmih pogosto najdemo prošnjo »bodi mi milosten« (Ps 4,1). Psalmist izreče to prošnjo, ker ve, da je Gospod milostljiv (Ps 86,15–17) in sliši vernikovo prošnjo (Ps 6,9; Ps

28,2.6). Stvarnik milostno zagotavlja hrano (Ps 111,4.5), dobro letino (Ps 67,1), maščevanje (Ps 103,6–8) in zlasti, kot smo proučevali ta teden, odpuščanje (Ps 51,1; Ps 123,3).

Oglejmo si Ps 103 in premislimo, kaj ima psalmist povedati o naravi Gospodovega usmiljenja: »Usmiljen (*raham*) in milostljiv (*hanan*) je Gospod,

potrpežljiv in zelo milosrčen (*hesed*);

ne vojskuje se vedno,

ne jezi se na veke;

ne ravna z nami po naših grehih,

ne vrača nam po naših krivdah (Ps 103, 8–10).

Psalmi nas učijo, da je Božja ljubezen sočutna, nežna, brezmejna in neskončna.

Kako Božji sledilci izražajo in izkazujejo njegovo usmiljenje drugim? V Psalmih se *hanan* uporablja za izražanje človekove dobrote do bližnjega, zlasti pri pomoči ubogim (Prg 28,8), sočutju do trpečih (Job 29,21) in skrbi za ostarele (Raz 28,50). Takšna dejanja niso osamljena, temveč so način življenja posvečenega vernika (Raz 14,21). Psalmi jasno razmejujejo božansko pričakovanje, da bodo Božji sledilci usmiljeni, saj »pravični pa je usmiljen in radodaren« (Ps 37,21) in »vsakdor je usmiljen in posoja« (Ps 37,26). Takšen duh velikodušnosti je značilen za pravične (Ps 112,4.5). Nauk je jasen: z drugimi moramo biti prijazni, če želimo, da bo Bog milosten z nami. Kot pove Ps 123,2:

»Glej kakor oči hlapcev

na roke svojih gospodarjev,

kakor oči dekle

na roke svoje gospodinje:

tako gledajo naše oči na Gospoda, našega Boga,

dokler se nas ne usmili (*hanan*).«

Selihah

»Toda pri tebi je odpuščanje (*selihah*) grehov« (Ps 130,4). Ta izraz izhaja iz hebrejskega glagola *salah* (»oprostiti, odpustiti«). Gospod je edini osebek tega glagola v vsej Stari zavezi. *Selihah* pomeni, da je odpuščanje dejanje, ki ga izvede samo Bog. Temelj tega odpuščanja je Gospodovo usmiljenje (Ps 86,5).

Ps 25,11–18 navaja, da je odpuščanje odstranitev grehov. Daniel bi dodal, da odpuščanje vključuje tudi odvrnitev kazni za greh (Dan 9,16). 2 Mz 34,6–9 nas spominja, da je Bog »usmiljen [*raham*] in milostljiv [*hanan*], prizanesljiv in bogat v milosti [*hesed*] in zvestobi, ki hrani milost [*hesed*] za tisoče, odpušča krivdo, hudobijo in pregreho [in] nikakor ne pušča brez kazni«. Tako David pravi, da je za odpuščanje potrebno priznanje krivde (Ps 32,2–5). Psalm »odpuščanje« povezuje tudi z drugimi besedami, kot so »očistiti« (Ps 51,2), »skriti pred« (Ps 51,9) in »obnoviti« (Ps 103,3).

Psalmist v duhu kesanja in ponižnosti prosi Boga za odpuščanje in je popolnoma prepričan, da bo njegov greh odpravljen (Ps 25,11–18). Psalmist hvali Boga, ker mu je bilo odpuščeno (Ps 103,3.4). Tako lahko sklepamo, da odpuščanje pride do človeštva samo zaradi Božje *hesed* do njegovih stvarstev.

Uporaba

Proučevanje hebrejskih izrazov za *usmiljenje*, ki smo jih obravnavali v tem tednu, vsebuje jasne nauke za naše duhovno življenje: (1) Očitni nauk je, da nam Gospod izkazuje svojo neverjetno milost, čeprav si je ne zaslužimo. Zagotovilo o tem daru bi nas moralo osvoboditi tesnobe, slabe vesti in senc naše preteklosti. (2) *Hesed* (milosrčnost) je več kot le nežen občutek v Božjem srcu. Je osvoboditev in zaščita. Je resnično Božje delovanje za njegovo ljudstvo. (3) Gospodovo sočutje je večno; to pomeni, da nam je vedno na voljo. Če ga ne koristimo, je to zato, ker smo še vedno v grehu in ne zato, ker bi izčrpali meje Božje ljubezni. (4) Usmiljenje (*raham*) uteleša koncept, da se je največje vseh bitij pripravljeno skloniti, da bi nas dvignil in nas nosil v svojih rokah. S svojega nadrejenega položaja se skloni, da bi nam pokazal svoje sočutje. (5) »Najti milost v Jahvejevih očeh« pomeni, da smo pripravljene in odprte za sprejem Božje milosti. (6) Končno nam *selihah* omogoča nov vpogled v globino in širino ljubezni našega Stvarnika. Najpomembnejša misel, ki jo poudarja, pa je, da naj bi bili do svojih bližnjih enako usmiljeni in prijazni, kot je Bog do nas.

Vse te nauke je Jezus mojstrsko združil v priliki o »neusmiljenem dolžniku« (Mt 18,23–35). V njej je prikazana starozavezna Božja *hesed* našemu obupnemu stanju. Iz pripovedi je razvidno, da smo mi, verniki, kruti in neusmiljeni človeki iz prilike. To trezno spoznanje bi nas moralo spodbuditi, da s hvaležnostjo in ponižnostjo razmislimo o milosti in usmiljenju, ki smo ju zastonj prejeli od našega nebeškega Očeta.

8. MODROST ZA PRAVIČNO ŽIVLJENJE

Ključno besedilo: Ps 1; Ps 19; Ps 32; Ps 34; Ps 37; 49; Ps 73; Ps 112; Ps 119; Ps 127; Ps 128; Ps 133.

Kako opisati modrost? Sodobni slovar jo opredeli kot »skupek znanja in načel, ki se razvijejo v določeni družbi ali obdobju«. Modrost se nanaša tudi na »zdravo dejanje ali odločitve«. Modrost uporabljamo tudi v pomenu »lastnost imeti izkušnje, znanje in dobro presojo« (Oxford Language Dictionary). Modrost se nanaša na znanje, vključno s sposobnostjo sprejemanja modrih odločitev.

Ko srečamo nekoga z obsežnim znanjem na določenem področju znanosti ali literature, ga ali jo imenujemo »moder/ modra«. Modrost se v našem današnjem splošnem razumevanju pogosto nanaša na posedovanje strokovnega znanja ali izkušenj na specializiranem področju. Pri nekaterih ljudeh modrost vključuje skrivno znanje in sposobnost razvozlavanja skrivnosti ali doseganja višje duhovne ravni.

Ta teden razmišljamo o tem, kaj je modrost s svetopisemskega vidika. Naše proučevanje ne bo le opredelilo svetopisemske modrosti, temveč bomo poskušali destilirati načela modrosti za vsakodnevno življenje. Kaj je namreč svetopisemska modrost, če ne praktično znanje in razločevanje za vsakodnevno življenje v skladu s Kristusovimi zapovedmi? Cilj našega proučevanja je razumeti in uporabiti to svetopisemsko modrost v svojem življenju.

Razlaga

Svetopisemska definicija modrosti

Ključno besedilo za razumevanje modrosti so Pregovori 1,7 (glej tudi Prg 9,10): »Strah Gospodov je začetek znanja, modrost in vzgojo zaničujejo bedaki.« Temelj svetopisemske modrosti je »strah Gospodov«, ki ga Sveto pismo opredeljuje kot spoštljivo poslušnost (Prd 12,13; 5 Mz 6,2; 5 Mz 8,6; 5 Mz 31,12). 5 Mz 10,12.13 enači »strah Gospodov« z izrazi, kot so »hoditi po vseh njegovih poteh«, »ljubiti ga«, »služiti Gospodu, svojemu Bogu, z vsem srcem in z vso dušo« ter »izpolnjevati Gospodove zapovedi in njegove postave«. Ti izrazi skupaj poudarjajo potrebo po gojenju intimne in globoke izkušnje s Stvarnikom v človekovem vsakodnevem življenju.

Pregovori 8,13 nudijo dodaten pogled na modrost, saj potrjujejo, kaj modrost je, in hkrati navajajo, kaj ni: »Strah Gospodov sovraži hudobijo, prevzetnost, napuh, hudobno pot in hinavska usta sovražim.« Opozorimo še, da je »začetek spoznanja« povezan s praktičnimi in moralnimi dejanji.

Tako lahko rečemo, da je svetopisemska modrost »način gledanja in pristopa k življenju, ki vključuje poučevanje mladih o pravilnem ravnanju in morali ter odgovarjanje na filozofska vprašanja o smislu življenja« (H. Bullock, »Wisdom«, Evangelical Dictionary of Biblical Theology, dostopno na www.biblestudytools.com/dictionaries/bakers-evangelical-dictionary/wisdom.html). Naše misli in naša vera v Boga se razodevajo prek ljubeznivosti in pobožnega življenja. Med vero in dejanji ni delitve. Takšno razlikovanje je umetno in samovoljno ter je posledica vpliva grške filozofije. Za ljudstvo Stare zaveze se je modrost

kazala v zreli veri, ki je človeka vodila, da je sprejemal pravilne odločitve ter bil prijazen in pošten do bližnjega.

»Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta luči, pri katerem ni spremembe ali sence vsled obrata svetil« (Jak 1,17 CHR). Modrost je dar od Boga in je dana tistim, ki jih Bog izbere in tem, ki ga prosijo zanjo v ponižni veri (1 Kr 3,12; Ps 51m6; Prg 2,6; Jak 1,5–7).

Lastnostni modrosti

Svetopisemska modrost je zapisana predvsem v obliki poezije. Knjige Job, Pregovori in Pridigar so predstavniki literature o modrosti v Svetem pismu. Nekateri avtorji v to skupino uvrščajo tudi Salomonovo pesem (čeprav je treba omeniti, da je njena uvrstitev predmet razprav).

Glavne teme svetopisemske modrosti so stvarjenje, postava, nasveti za modro in zrelo življenje, Gospodov strah in povračilo. Knjiga Pregovorov je morda najbolj znan primer literature modrosti v Svetem pismu – poglavja od 1 do 9 opišejo veliko vrednost modrosti. Ob pozornem branju teh poglavij ugotovimo, da pojem modrosti obsega vrsto naukov za pobožno življenje, z nasveti, kako se izogniti pastem nepravčnosti in hudobnih. Od desetega poglavja dalje je več kot šeststo rekov (pregovorov), kratkih stavkov s praktičnimi nasveti, ki se uporabljajo v različnih situacijah v vsakodnevnem življenju, kot so zakon, ljubezen, odnosi, finančna vprašanja, politične zadeve, vzgoja otrok itd.

V nasprotju s praktičnimi nasveti iz Pregovorov je Jobova knjiga bolj traktat o trpljenju, povračilu in opravičilu. Te teme se nanašajo na modrost, vendar z Božje perspektive. Razvijejo se iz pripovedi o Jobovem življenju in njegovih težavah. Ta analiza ni filozofska, ampak je božanske narave. Osemindvajseto poglavje je jedro knjige in se konča z mislijo, da sta spoštovanje in poslušnost Bogu osrednja elementa modrosti: »Glej, strah Gospodov je modrost, ogibati se hudega je razumnost!« (Job 28,28).

Modrost v Psalmih

Mnogi svetopisemski strokovnjaki določene psalme uvrščajo med svetopisemsko literaturo o modrosti. »Čeprav natančna opredelitev sapientialnih psalmov ostaja vprašljiva, večina raziskovalcev priznava vpliv modrosti na psalme 1, 19, 32, 34, 37, 49, 73, 112, 119, 127, 128 in 133. Psalm 1 močno poudarja zakon in vedenje ter odpira Psalme, tako da daje modrostni pridih celotni zbirki. Tudi Psalm 19 s poudarkom na stvarjenju in postavi vsekakor razkriva modrostni ton; Psalm 119 pa izdihne modrost, saj ponuja najdaljši razmislek o Tori« (Elias Brasil de Souza, »Wisdom in Daniel«, v: Benjamin Rojas, TeÓfilo Correa, Lael Caesar in Joel Turpo, ur: Lima, Peru: Universidad Peruana Union, 2015, str. 267, 268).

V nadaljevanju bomo proučili obravnavo modrosti v omenjenih psalmih, kot je navedena v zgornjem citatu:

Psalm 1 – v tem psalmu sta predstavljena dva načina življenja: pravično življenje (Ps 1,2.3) in hudobno življenje (Ps 1,4.5). Pesem se začne z opisom, kako pravični hodijo v

nasprotno smer od nepravičnih (Ps 1,1). Zaradi njihovih odločitev hudobne čaka povsem drugačna usoda kakor pravične (Ps 1,6).

Psalm 19 – ta psalm je razdeljen na dva jasna dela. Prvi vsebuje Božje razodetje v stvarjenju (Ps 19,1–6), drugi pa njegovo razodetje v postavi (Ps 19,7–14). Temi sta zelo pomembni za razumevanje in doseganje svetopisemske modrosti. Obe temi sta navdih za vernika, ki si prizadeva biti »brezmadežen« in »čist prikritih prestopkov« (Ps 19,13).

Psalm 32 – ta pesem je nasprotje med pokesanim in hudobnim (Ps 32,10.11). Prevzema tudi modrostni ton dajanja naukov in poučevanja (Ps 32,8.9), ki je značilen za modrostno literaturo (Prg 4,1–15; Prg 6,20–23; Prg 7,1–5).

Psalm 34 – nekateri deli Psalma 34 spominjajo na praktične nasvete, ki so značilni za modrostno literaturo, kot je razvidno iz nežnega očetovega poziva sinu, naj si želi dolgega življenja, naj se boji Gospoda in se izogiba grehu (Ps 34,11–14). Po tem nasvetu psalmist opiše usodo vernih (Ps 34,15.16.21). Nedvomno je najboljša izbira, ki jo lahko sprejmemo v življenju, da hodimo po poti modrosti.

Psalm 37 – ta psalm odgovori na pomembno vprašanje: Zakaj brezbožni uspevajo? Danes si zastavljamo isto vprašanje. Podani odgovor ni filozofska analiza, temveč je na veri utemeljen nasvet za pravično življenje. Pozorno premišljuje o brezčasni modrosti v tej pesmi!

Psalm 49 – v uvodnih vrsticah te pesmi je zapisano: »Moja usta bodo govorila modre izreke, premišljanje mojega srca so razumni izreki. Svoje uho nagnem k modremu izreku, s citrami bom razodeval svojo uganko« (Ps 49,3.4). Od tod pisatelj nadaljuje z opisovanjem usode uspešnih brezbožnikov (Ps 49,5–20).

Psalm 73 – hebrejsko ljudstvo je poskušalo razumeti izvor zla na tem svetu in nepravičnosti v družbi. Spraševali so se, ali je božanska kazen spodletela. To vprašanje jim ni predstavljalo nič manjšega problema kakor nam danes.

Psalm 112 – ta pesem opisuje blagoslove, ki jih prinaša Gospodov strah (Ps 112,1). Šestnajst blagoslovov je za tiste, ki so pravični (Ps 112,2–9). Natančen pregled teh blagoslovov pokaže, da bati se Gospoda, pomeni prizadevati si za najvišje duhovne dosežke v vsakodnevem življenju. Psalmist konča s kratkim opisom strašne usode hudobnega človeka v primerjavi s pravičnim.

Psalm 119 – najdaljši psalm govori o Tori (postavi), ki ne zajema le Mojzesovega zakonika. Tora se nanaša na celotno Sveto pismo. Spreminja življenje tistih, ki razumejo nauke Božje besede.

Psalm 127 – ta psalm, ki je dolg samo pet vrstic, je osredotočen na Gospodove blagoslove za dom in otroke tistih, ki zaupajo v Stvarnika. Morda prav zato ta pesem velja za modrostni izraz. Modrost mora biti temelj, na katerem leži najdragocenejši zaklad, ki ga imamo – naša družina.

Psalm 128 – šest vrstic tega kratkega psalma uvrščamo med spise modrostne literature, saj govorijo o Božji blaginji v domovih vseh, »ki se bojijo Gospoda« (Ps 128,1.4).

Psalm 133 – nekateri morda dvomijo o vključitvi tega psalma v modrostno literaturo Svetega pisma. Toda izraz »če bratje složno prebivajo skupaj« (Ps 133,1), vdihne verzom tisti značilni pridih svetopisemske modrosti, ki smo ga doslej opredelili kot razpoznavno značilnost

modrostne literature. Vsemogočni si želi, da bi bili njegovi sledilci prežeti s tem duhom bratstva. Takšna enotnost je praktični dokaz krščanskega življenja.

Uporaba

Svetopisemska modrost, kot jo uči Stara zaveza, je razumevanje ključnih odrešilnih vprašanj, kot so naš izvor (stvarjenje), postava (načela Božjega značaja v našem vsakodnevem življenju), strah Božji (spoštljiva ljubezen, ki vodi v veselo poslušnost) ter povračilo (usoda pravičnih in krivičnih). Modrost je tudi praktično znanje, ki nas pripravlja na zrelo in pobožno življenje doma, v naši soseski in na delovnem mestu. Poleg tega je svetopisemska modrost pobožni nasvet za harmonično življenje z zakoncem in otroki. Opremlja nas z načeli, ki usmerjajo našo porabo denarja in številne druge vidike življenja.

Učence pozovite, naj razmislijo o tem, kako bi lahko lekcije, ki so se jih naučili ta teden, uporabili v različnih življenjskih okoliščinah. Spomnite jih, da jim bo življenje v Gospodovem strahu prineslo veliko veselje (Ps 112,1).

9. BLAGOSLOVLJEN, KI PRIHAJA V GOSPODOVEM IMENU

Ključno besedilo: Ps 118,22.23

Ta teden bomo proučevali najbolj vzvišeno temo celotnega Svetega pisma – našega Gospoda in Odrešenika Jezusa Kristusa. Osrednja vloga Jezusa v celotnem Svetem pismu je izrednega pomena za naše razumevanje Svetega pisma in v tem pogledu Psalmi niso izjema. Med različnimi pesmimi o hvalnici, odpuščanju, pravičnosti in povračilu je Jezus upodobljen kot pastir, trpeči Mesija, Davidov sin, večni kralj in nebeški duhovnik. Te upodobitve nam pomagajo bolje razumeti njegov vzvišeni položaj v načrtu odrešenja in njegovo ljubezen do vsakogar izmed nas.

Knjiga Psalmov nam daje širši pogled na Jezusovo služenje v nebesih in na njegov drugi prihod. Ta teden bomo iz Psalterja obravnavali nekatere od teh pogledov na Jezusa in njegovo delo.

Razlaga

Pisci Nove zaveze so imeli knjigo psalmov za pomemben vir za razumevanje Kristusovega življenja in dela. Nova zaveza se sklicuje na številne odlomke iz Psalterja, da bi pokazala, kako Jezus izpolnjuje starozavezne prerokbe. Nekatera od teh sklicevanj so »citati« (tj. dobesedni navedki), druga pa »aluzije« (posredna sklicevanja na starozavezno besedilo in njegove ideje, v nasprotju z dobesednim navajanjem).

V Psalterju je veliko sklicevanj na Kristusovo božanstvo in njegovo služenje na Zemlji. Ta sklicevanja razkrivajo namero psalmistov, da bi pod vodstvom Svetega Duha v ospredje postavili in oznanili Jezusovo delo. S tem pregledom v mislih se posvetimo vrsticam iz Psalmov, ki jih novozavezni pisci uporabijo za Jezusa.

Jezus je Jahve Stare zaveze – On je Bog!

Preroštvo Psalm Nova zaveza

Uporaba

Jezusa je treba častiti Ps 97,7; heb 1,6

Jezus kot Bog prejme časti Ps 45,6.7; Heb 1,8.9

Jezus je Stvarnik in je večni Ps 102; 25.27; Heb 1,10–12

Jezus je Božji Sin Ps 2,7; Apd 13,33; Heb 1,5; Heb 5,5

Jezusova božanskost je za pisce Nove zaveze pomembna tema, tako kot bi morala biti tudi za nas. Zgoraj lahko vidimo besedila iz psalmov, ki se nanašajo na Jahvejevo božanskost in jih Pavel ter Luka uporabljata za Jezusa. Zaradi Jezusove božanskosti je njegova žrtev edinstvena in mogočna; to pomeni, da je bil tisti, ki je umrl na križu, da bi nas odrešil, sam Stvarnik. Kako globoka misel! Njene veličastne globine ne bomo nikoli v celoti dojeli v vseh njenih razsežnostih, zdaj ali v neskončnih stoletjih večnosti, čeprav bo razmišljanje in ponotranjenje njenih čudovitih resnic vseeno preoblikovalo naše srce.

Jezusovo življenje in delovanje

Prerokovanje Psalm Uporaba v Novi zavezi

Jezusovo utelešenje in popolno darovanje Ps 40,6–10; Heb 10,5–7

Gorečnost za Božjo hišo bo Jezusa uničila Ps 69,9; jn 2,17

Jezus bo pripovedoval v prilikah Ps 78,2; Mt 13,35

Jezus bo ljudi hranil s kruhom iz nebes Ps 78,24; Jn 6,31

Jezus je vogelni kamen Ps 118,22; Mt 21,42; Mr 12,10.11; Lk 20,17

Otroci bodo slavili Jezusova dela v templju Ps 8,2; Mt 21,16

Pisci evangelijev in Nove zaveze so razumeli, da določena starozavezna besedila – kot recimo določeni psalmi – naznanjujejo Jezusovo delovanje. Zaradi številnih citatov iz Psalmov v Novi zavezi bi lahko rekli, da so bili Psalmi najljubša knjiga avtorjev Nove zaveze. Pisci Nove zaveze so uporabljali Psalme, da bi potrdili, da so preroki napovedali pomembne dogodke Jezusovega delovanja na Zemlji, kot je prikazano s šestimi od teh dogodkov, ki so navedeni prej.

Jezusovo trpljenje in gorečnost

Prerokovanje Psalm Uporaba v Novi zavezi

Jezusa izda tesni sodelavec: Ps 41,9; Jn 13,18

Njegovi sovražniki mu dajo piti žolč in kis, ko je žejen: Ps 69,21; Mt 27,34.48

Bog ga zapusti: Ps 22,1; Mt 27,46; Mr 15,34

Jezusa zasmehujejo: Ps 22,7; Mt 27,39; Lk 23,35

Sovražniki zmajujejo s svojimi glavami: Ps 109,25; Mt 27,39

Nasprotujejo njegovi veri: Ps 22,8; Mt 27,43

Razdelijo si njegova oblačila: Ps 22,18; Mt 27,35; Mr 15,24

Prijatelji mu očitajo: Ps 88,8; Lk 23,49

Jezus izusti poslednje besede: Ps 31,5; Lk 23,46

Njegove kosti ostanejo cele: Ps 34,20; Jn 19,36

Njegovo telo ne bo razpadlo v grobu: Ps 16; 8–11; Apd 2,25–28; Apd 13,35

Apostoli so skušali s svetopisemskimi dokazi podpreti Jezusovo trpljenje in smrt kot dogodek, ki je bil podrobno napovedan v Stari zavezi. (Ne pozabite, da imamo tu opravka s svetopisemskimi dokazi, ki temeljijo samo na Psalterju. Seveda je v Stari zavezi, zlasti v Izaijevi knjigi, mogoče najti veliko več dokazov o Kristusovem trpljenju).

Kopičenje svetopisemskih dokazov iz Psalmov potrjuje resničnost Jezusove agonije, smrti in vstajenja. Jezusovo križanje in vstajenje sta vrhunec zgodovine odrešenja med padcem in drugim prihodom ter osrednja točka načrta odrešenja.

Jezusovo povišanje po vstajenju

Prerokovanje Psalm Uporaba v Novi zavezi

Mesija sedi na Gospodovi desnici: Ps 110,1; Mt 22,34; Mr 12,36; Lk 20,42; Apd 2,34

Na Davidovem prestolu bo sedel Davidov potomec: Ps 132,11; Apd 2,30

Jezus vlada narodom: Ps 2,1.2; Apd 4,25.26

Jezus je duhovnik Melhizedekovega reda: Ps 110,4; Heb 5,6.10; Heb 6,20; Heb 7,17.21

Jezus je vodil ujetnike v ujetništvo: Ps 68,18; Ef 4,7.8

Jezusova spravna služba v nebesih ni nič manj pomembna kot spravna daritev, ki jo je dosegel na Golgoti. Zato ni naključje, da je med novozaveznimi pisci Psalm 110 najbolj citirano ali omenjeno besedilo Stare zaveze. V Novi zavezi je Ps 110,1 velikokrat uporabljen: Mt 22,44; Mr 12,36; Mr 16,19; Lk 20,42–43; Lk 22,69; Apd 2,34.35; 1 Kor 15,25; Ef 1,20; Kol 3,1; Heb 1,3.13; Heb 8,1; Heb 10,12.13; Heb 12,2; Kol 3,1; medtem ko je Ps 110,4 citiran štirikrat: Heb 5,6; Heb 6,20; Heb 7,17.21.

Jezusovo nebeško služenje in razumevanje njegovega dela za nas sta osrednjega pomena za naše vsakodnevno duhovno izkušnjo kristjanov. Pismo Hebrejcem navaja z zaupanjem: »To upanje je za nas kakor varno in zanesljivo sidro duše, ki sega v notranjost, za zagrinjalo, kamor je za nas kot predhodnik vstopil Jezus, ki je postal véliki duhovnik na veke, po Melkizedekovem redu« (Heb 6,19.20, kjer navaja konec Psalma 110,4).

Lastnosti Božjega značaja v psalmih, uporabljene za Jezusa v Novi zavezi

Da bi bolje razumeli, kako se mesijanske perspektive iz psalmov nanašajo na Jezusa, si oglejmo naslednje primere iz psalmov in njihovo uporabo v Novi zavezi:

Gospodovo dobroto je mogoče »okusiti« ali osebno izkusiti: Ps 34,8 (1 Pt 2,3.4)

Jezus odpušča grehe: Ps 103,2.3 (Lk 5,21.24)

On je življenje: Ps 36,9 (Jn 1,4)

On je skala: Ps 18,2; Ps 95,1 (1 Pt 2,6; 1 Kor 10,4)

On je pravičen: Ps 129,4; Ps 145,17 (1 Jn 1,9; 1 Jn 2,1)

On je vseprisoten: Ps 139,8 (Ef 1,23; Mt 18,20)

Njegovo kraljestvo je večno: Ps 145,13 (Dan 7,14, Sin ljudi)

Njegova beseda prebiva v verniku: Ps 119,11 (Kol 3,16)

Kot kažejo ti primeri, je Bog psalmov Mesija, razodet v Novi zavezi. Bog Stare zaveze torej ni drugo božanstvo kakor božanstvo, razodeto v Novi zavezi.

Mesijanski ton 24 psalma

Nekateri psalmi namigujejo na določene mesijanske dogodke ali podobe. Psalm 24 je eden takih. Prve vrstice (1–6) se glede na tematsko podobnost navezujejo na Psalm 15. Psalm 24 daje tudi vpogled v identiteto tistih, ki jim je dovoljeno stopiti v sveti prostor ali na Božjo sveto goro.

Od 7. do 10. vrstice psalm prevzame mesijanski ton. Opisuje Gospoda, ki vstopa v sveto mesto. Mnogi komentatorji, med njimi tudi Ellen G. White, uporabljajo ta del za Jezusov vnebohod (glej *Early Writings*, str. 190–192). Te vrstice so radosten opis Jezusovega vstopa v nebeško kraljestvo ob petju angelov, ki ga razglašajo za »kralja slave« in kličejo »Gospod, silen junak, Gospod, junak v boju« (Ps 24,8). Ta prizor je miniaturni prikaz veličastnega dogodka v prihodnosti, ko bodo vsi odrešeni stopili skozi vrata Svetega mesta.

Uporaba

Razmislimo o razlogih, zakaj je proučevanje tega tedna pomembno za naše duhovno življenje. Prvič, naše proučevanje je potrditev božanskega izvora preroške besede. Kako si lahko drugače razložimo nešteto izjav svetopisemskih piscev, ki so od desetega do petega stoletja pred Kristusom z nezmotljivo natančnostjo napovedovali ključne življenjske dogodke prihajajočega Mesije? Kako bi lahko Jezus izpolnil vse podrobnosti teh prerokb, če ne z vodstvom Duha, pod čigar navdihom so preroki napovedovali prihod Odrešenika? Dandanes je na delovnem mestu, v akademskih in znanstvenih krogih ter na različnih družbenih omrežjih veliko posmeha in zaničevanja nejevernih umov, ki se norčujejo iz Svetega pisma. Zaradi takšnega skepticizma iskreno upamo, da bo proučevanje tega tedna v vašem razredu okrepilo vero v Maziljenca in njegovo Besedo.

Če nič drugega, pa naše proučevanje ta teden razkriva enotnost Svetega pisma. Čeprav gre na zunaj za zbirko spisov različnih avtorjev, zapisanih v različnih krajih in kulturah skozi šestnajst stoletij, ti spisi skupaj tvorijo povezano celoto. Svetopisemske ideje in teme so skrbno prepletene in razkrivajo Duha, ki je navdihoval misli prerokov in apostolov, ki so ga napisali. Končni rezultat je stvaritev največje mojstrovine, ki je bila kdaj koli napisana v zgodovini človeštva. Naša vera in dejanja morajo temeljiti na tej trdni skali.

Nazadnje nam je primerjava Psalmov z Novo zavezo omogočila nov vpogled v Jezusa kot osebo in v njegov značaj. Sveto pismo je kot skrinja z zakladom, v kateri lahko vedno znova odkrijemo dragocene bisere resnice o našem neverjetnem Bogu.

10. NAUKI IZ PRETEKLOSTI

Ključno besedilo: Ps 78,3.4

Sveto pismo ni filozofska knjiga človeških ugibanj o Božjih lastnostih in naukih. Sveto pismo je Gospodovo delovanje v človeški zgodovini od začetka časov. Skozi te dogodke lahko spoznamo, kdo je On in kakšni so njegovi načrti za človeštvo. Mnogi kritiki Svetega pisma se spotaknejo ob to svetopisemsko resnico. Ne morejo sprejeti zamisli, da Bog deluje v človeški zgodovini. Zavračajo misel, da je Stvarnik vpleten v človeške zadeve. Priznati njegovo vpletenost, bi pomenilo priznati, da je vladar vesolja ter zakoniti Gospod in vladar vsakega človeka; potem moramo sprejeti njegovo kraljevanje in njegov zakon. Zadnja stvar, ki jo sebično srce želi priznati, je upravičenost Boga, da mu je človek zvest ali da ima božansko oblast nad človeškim življenjem.

Razlaga

Zgodovina kot hrbtnica Svetega pisma

Kot je bilo omenjeno v uvodu, Sveto pismo odraža uresničevanje namenov Vsemogočnega v človeških zadevah od začetka časov. »Za, nad in skozi vso igro in protiigro človeških interesov, moči in strasti vidimo potrpežljivo delovanje Usmiljenega, ki tiho opravlja načrte svoje volje« (Ellen G. White, Education, str. 173).

Od 1 Mz do Razodetja vidimo zgodbo o odrešitvi. Vse, kar je Gospod storil, je bilo namenjeno reševanju izgubljenih duš. Ta namen vidimo v vsebini samega Svetega pisma: to je knjiga o zgodovini odrešenja. Medtem ko je 21 knjig Svetega pisma pripovedne narave ali sestavljenih iz zgodb, se preostale knjige – bodisi preroške, pesniške, modrostne, apokaliptična literatura, pastoralne ali osebna pisma – prav tako nanašajo na zgodbe ali zgodovino, ali jih vsebujejo.

Sveto pismo v celoti temelji na razumevanju, da je njegov avtor živ in se giblje skozi zemeljske dogodke ali posreduje v njih. V tem je moč svetopisemskega sporočila. Ko na primer izvemo, da Bog v Jonovi zgodbi nadzoruje morje, vetrove, veliko ribo, trto in črva, vemo, da ta štiri poglavja niso le roman neznanega naravoslovnega pisatelja, ki je nastal pred nekaj tisoč leti. Če nas Sveto pismo česa uči, potem je to, da je Stvarnik vladal naravnim silam takrat in zdaj. Če iz Svetega pisma odstranimo zgodovinskost, dobimo verske zgodbe, ki nimajo moči, da bi vplivale na naše sedanje življenje. Na žalost se prav to dogaja v današnji družbi. Sveto pismo obsoja takšno posvetno razmišljanje in potrjuje, da Gospod ni deloval zgolj v zgodovini, marveč ima prav tako dinamične in odrešilne odnose s svojimi stvaritvami.

Zgodovina v pesništvu

Zanimiva značilnost Svetega pisma je, da so zgodovinski dogodki pogosto opisani tako v obliki poezije kot tudi proze. Običajno imamo predsodek – nedvomno pogojen s proučevanjem posvetne literature znotraj dane kulture – da bi morala biti zgodovina napisana le v formalnem slogu proze. V večini današnjih družb je poezija rezervirana za izražanje čustev in ne velja za primerno področje resnega pisanja ali za temo zgodovinarjev.

Sveto pismo pa kljubuje vsem tovrstnim literarnim omejitvam ali klasifikacijam. Primerjajte samo 2. Mz 14. in 15. poglavje. Obe poglavji govorita o čudežni razdelitvi Rdečega morja, vendar pri tem uporabljata različne literarne oblike. Opis v 14. poglavju je podan v prozi, opis v 15. poglavju pa v poeziji. Enako tehniko najdemo tudi v 4. in 5. poglavju Sodnikov, v zapisu o zmagi Debore in Baraka nad Jabinom, kraljem Hazorja in njegovo vojsko. Četrto poglavje je napisano v prozi, peto poglavje pa v poeziji. Primerjava med proznimi in pesniškimi zapisi istih dogodkov je poučna: zgodovinskih dogodkov v psalmih ne smemo zavračati kot manj »zgodovinske« ali avtentične samo zato, ker so podani v poeziji. Poezija je legitimna oblika izražanja, ki so jo svetopisemski pisci pod navdihom Svetega Duha uporabljali, da bi nagovorili in potrdili vero vernika v Božje delovanje.

Zgledni pomen eksodusa v Stari zavezi

V Psalmih je dogodek, ki je poudarjen v šestih pesmih in na katerega se bomo zdaj osredotočili: Izhod (Ps 78,10–53; Ps 80,8–11; Ps 105,26–41; Ps 106,7–33; Ps 135,8–12; Ps 136,10–22). Rešitev iz Egipta je za Izrael simbol Božje osvoboditve od greha. V Ps 136 je eksodus primerjan s stvarjenjem kot dokazom Božje moči. Izhod je temelj desetih zapovedi (2 Mz 20,2). Pasha, ki je spomin na dogodek eksodusa, je izraelsko praznovanje dneva neodvisnosti. Toda veliko bolj kot zgolj civilno, politično ali vojaško praznovanje je pasha duhovno praznovanje, ki napoveduje večjo osvoboditev z Mesijem. Izhod je pomemben vrhunec izraelske zgodovine in tako primeren primer za Božjo osvoboditev človeške družine od greha. Poleg tega strmoglavljenje zatiralca z njegovega nepremagljivega položaja v svetu; nepremagljiva stiska težkega suženjstva in sužnosti; ponižnost preprostega pastirja, ki je poslan kot osvoboditelj; in neverjetni čudeži, ki jih Vsemogočni stori, da bi rešil svoje ljudstvo, tudi to pripoved naredijo za epopejo neprimerljive dramatičnosti.

Primer izhoda se ponovi v novem eksodusu, ko se Judje vrnejo iz Babilona v Judejo. Pavel nam pravi, da sta najpomembnejši lekciji, ki nam ju lahko poda eksodus, vera, da bo Bog osvobodil svoje ljudstvo greha tega sveta ter upanje v novo življenje v Jezusu Kristusu (1 Kor 10,1-4). Vse podrobnosti pashe (2 Mz 12, 3 Mz 23,4-8, 5 Mz 16,1–8) »so sence prihodnjih stvari« (prim. Kol 2,16.17), ki v prisposodobah in simbolih razodevajo trpljenje in smrt Jezusa Kristusa. S tem v mislih lahko boljše razumemo, zakaj poudarek na eksodusu v Psalmih po pomembnosti presega hebrejsko ljudstvo in ima poseben pomen za vernike v času konca.

Govori svojim otrokom

Božje delovanje v zgodovini podaja še eno pomembno lekcijo, ki jo je zapisal psalmist:

»Odprl bom svoja usta v priliki,
dal bom žuboreti uganke iz davnine,
kar smo slišali, reči, ki jih poznamo,
in so nam jih naši očetje pripovedovali.
Ne bomo prikrivali pred njihovimi sinovi,
temveč bomo pripovedovali poznejšemu rodu

o slavnih Gospodovih delih in njegovi moči,
o njegovih čudežih, ki jih je storil« (Ps 78,2–4).

V starem Izraelu so starši vzgajali svoje otroke tako, da so jim pripovedovali o dejanjih Boga njihovih prednikov. Vedno znova je staršem naročeno, naj svojim otrokom ponavljajo dejanja odrešitve: pobjo prvorojencev v Egiptu (2 Mz 13,14–16), čudeži izhoda (5 Mz 6,20–25) in prehod čez reko Jordan (Joz 4,20–24). Takšno recitiranje je vključevalo več kot le pomnjenje izjav in postav. V tej obliki izobraževanja je bila prej skrita misel, da je dobro poznavanje zgodovine najboljši način, da naslednja generacija ohrani vero svojih staršev.

Zapovedi, naj učimo svoje otroke, imajo namen. Svoje otroke moramo o dogodkih iz zgodovine odrešenja poučevati na čim več različnih in zanimivih načinov. Tako Sveto pismo kot Jezusova pričevanja nas opozarjajo, da si sovražnik na vso moč prizadeva prevarati um, zlasti um učenjakov, in jih pripraviti do tega, da bi zavrnili zgodovinskost Svetega pisma. Če nas Satan uspe prepričati, da je Sveto pismo le pripovedka, bo mnoge vernike potegnilo v nevero in se bodo privzeto odvrnili k mikavnim užitekoma tega sveta.

Ne pozabi svoje preteklosti

Velikokrat je bilo rečeno: »Ljudje, ki pozabijo svojo preteklost, so obsojeni, da jo ponovijo.« Podobno nam pravi tudi Duh preroštva: »Ničesar se nam ni treba bati v prihodnosti, razen da bomo pozabili pot, po kateri nas je vodil Gospod, in njegov nauk v naši pretekli zgodovini« (Ellen G. White, Last Day Events, str. 72). Psalm 105,5 pravi: »Spominjajte se čudovitih del, ki jih je storil, njegovih znamenj in sodb njegovih ust.«

Zgodovina je pogosto izražena v pesmih, da bi si jo lažje zapomnili in ljudem starega Izraela vcepili svetopisemsko resnico v zavest. Uporaba te ključne resnice v našem življenju nam lahko koristi. Ponavljanje čudežev in previdnosti našega vseмогоčnega Boga, kot so zapisani v Svetem pismu in iz naših osebnih izkušenj, je vir navdiha, vere in moči.

Bog je milosten s svojim ljudstvom

Za psalmiste je bilo izredno pomembno, da so se spominjali »slavnih Gospodovih del in njegove moči, njegovih čudežih, ki jih je storil« (Ps 78,4). Božja dejanja v preteklosti so zagotovilo, da bo svoje ljudstvo rešil sedanjih in prihodnjih težav (Ps 80,711.19). Bog je zvest, saj se spominja svoje svete zaveze s svojim ljudstvom (Ps 105,42.43), da mu bo dal obljubljeni deželo v dediščino (Ps 105,44; Ps 136,21.22).

Naš Gospod je zvest. Vedno je pripravljen pokazati usmiljenje nam in našim otrokom, kljub našim napakam. Zato se moramo vedno spominjati njegove ljubezni do nas in do njegove cerkve.

Hvala in slava Gospodu

Trudimo se, da bi v naše osebno bogoslužje in skupno čaščenje vnesli duha spoštovanja našega Stvarnika. Za dosego tega cilja je treba spoštljivo in premišljeno izbirati glasbo, ki bo dopolnjevala naše bogoslužje.

Že bežen pogled na tematsko kazalo na zadnjih straneh pesmarice nam pokaže široko paleto hvalnic, ki so nam na voljo. Mnoge cerkve so blagoslovljene s številnimi glasbili. Na voljo imamo tudi najnovejšo tehnologijo za bogoslužje.

A kaj nam vse te stvari koristijo, če nam manjka spremljajoči duh hvale, ki ga spodbujajo Psalmi 105,1–7, 106,1–3 in 135,1–7? Ta besedila ne vabijo k hrupu, marveč k zagnanosti v naši hvali. Vabijo nas, naj se osredotočimo na Božje usmiljenje in njegova dejanja, ki jih je nešteto. Na podlagi tega nam je naročeno, naj v svojih srcih, domovih in cerkvah pojemo z navdušenjem.

Gospod je Sodnik svojega ljudstva

»Zakaj Gospod bo sodil svoje ljudstvo« (Ps 135,14) je ena najpomembnejših tem Psalma 135. V tej pesmi psalmist poudarja Božjo osvoboditev svojega ljudstva iz egiptovske sužnosti (Ps 135,8–14). Vendar pa osvoboditev Božjega ljudstva ni le obsodba Egipta, temveč ima za posledico opravičenje Božjega ljudstva. Običajno si predstavljamo kazen kot posledico sodbe, a nas ta psalm opominja, da Božje sodbe podeljujejo blagoslove in naklonjenost njegovemu zvestemu ljudstvu. Eksodus je najboljša manifestacija te resnice.

Uporaba

Sledi povzetek pomembnih pojmov lekcije tega tedna; delite jih s svojim razredom:

1. Gospod je osebni Bog. Ob tem je Gospod iz Stare zaveze tesno vpleten v človeške zadeve.
2. Bog deluje tudi danes: če je deloval v dobro svojega ljudstva v preteklosti, ni razloga, da tega ne bi počel tudi danes. Naša prednost je, da vidimo njegova dejanja v svojem vsakodnevnem življenju.
3. Vsak dogodek človeškega obstoja je v Njegovih rokah: naše osebne izkušnje, delovanje in odločitve naše cerkve, vlada naše države – vse nadzoruje in vodi On.

Hvalimo Gospoda, ker je naš Bog resnična oseba in naš Prijatelj!

11. HREPENENJE PO BOGU NA SIONU

Ključno besedilo: Ps 84,2

Ta teden se bomo osredotočili na besedo »Sion«, kot je izražena v knjigi Psalmov (glej Psalm 46, Psalm 84, Psalm 87, Psalm 122 in Psalm 125). Psalmi so polni upanja in pričakovanja pravičnih, da bodo obiskali Božje svetišče ter varno prebivali v njem – zatočišču varnosti in miru.

Pojem »Sion« v Svetem pismu je sam po sebi mešanica geografije, politike in teologije. Obravnavali bomo te različne vidike, da bi razumeli duhovni pomen Siona za Božje ljudstvo v preteklosti in tudi za nas, ki danes nujno potrebujemo upanje, ki ga ponuja Sion.

Razlaga

Sion geografsko

Lokacija gore Sion v Jeruzalemu glede na goro Morija ima pomemben teološki pomen. David je osvojil goro Sion (2 Kr 5,6.7; 1 Krn 11,5–7) in zasedel razmeroma majhen del hriba, ki so ga začeli imenovati Davidovo mesto. Na severu, približno šeststo metrov ali dva tisoč čevljev stran, je stala gora Morija, kjer je bil Izak »ponujen« v daritev (1 Mz 22,1–12). Tu je tudi Gospodov angel stal ob mlatilnici Jebusejca Arauna in se ustavil sredi uničevanja Izraela zaradi Davidovega greha, ko je poskušal v nasprotju z Božjo voljo izvesti popis prebivalstva (2 Sam 24,16). Nato je David kupil mlatišče in tam postavil oltar Gospodu ter v pokoro za svojo drznost daroval Gospodu žgalne in mirovne daritve (2 Sam 24,25; prim. 1 Krn 21,15–30).

Na istem mestu je bil zgrajen tudi Salomonov tempelj in njegova gospodarska poslopja (2 Krn 3,1). Mesto Jeruzalem se je razširilo proti severu in zajelo sveto goro, tako da je sčasoma ime Sion začelo vključevati tudi tempeljsko goro. Kot smo videli v psalmih, se Sion pogosto nanaša na mesto Jeruzalem kot celoto (Ps 48,1–3; Ps 69,35; Ps 74,2; Ps 82,2–5; Ps 125,1.2).

Sion, sveta gora

Dolgo, preden je Salomon Bogu zgradil tempelj, se je Gospod prikazal na gori Sinaj in ukazal Izraelu, naj mu zgradi svetišče, da bo prebival med njimi (2 Mz 25,8.9). Ko je bilo svetišče dokončano in postavljeno, se je Božja navzočnost v oblaku spustila na shodni šotor in počivala v njem (2 Mz 40,34.35), tako da je ta postal središče božanskega razodetja in čaščenja za Izrael. Tako je Bog fizično manifestacijo svoje navzočnosti s Sinaja preselil na sredo izraelskega tabora. Sinajska teofanija je med potjo skozi puščavo še naprej vztrajala nad shodnim šotorom.

Šotor ohranja, krepi in dopolnjuje Božje delo na gori Sinaj. Svetišče je kot božansko bivališče temeljnega pomena za poznejše razumevanje pomena »svete gore«. Bog je sprva bival v svetišču in ko mu je Salomon pozneje zgradil tempelj, je bila čast, da je bil postavljen na gori Morija. Ko je kralj Salomon posvetil tempelj in prosil Boga, naj ga blagoslovi, je

Gospod svojo odobritev izrazil z ognjem z neba (2 Krn 7,1–3). Tako je gora Morija v času izraelskih kraljev veljala za »sveto goro«, saj je Bog tam prebival med svojim ljudstvom.

Ne pozabite, da Jehova ni nikoli omejen na določeno goro. Prav tako ni omejen na določeno zemeljsko lokacijo v Stari zavezi, saj nobena lokacija sama po sebi ni sveta. Čeprav Boga pogosto povezujemo s Sinajom in Sionom, se razodeva v povezavi z najrazličnejšimi gorami. Svojo navzočnost kaže, kjer koli želi. Tudi sam Sion si ne zasluži posebnega odlikovanja kot Gospodovo zemeljsko prebivališče. Prej je Sion preprosto podnožje veličastva, ki ga ne morejo omejiti niti nebesa (1 Kr 8,27; 2 Krn 6,18).

Sion in njegova eshatološka perspektiva

Kako je Sion prikazan v Svetem pismu? Gora Sion, ki je simbol Božjega ljudstva (Iz 29,8), je tudi kraj, s katerega se Jehova bori proti sovražnim narodom (Iz 31,4), ki se vojskujejo proti Izraelu. Preostanek Izraela bo prišel s Siona in bo ohranjen (2 Kr 19,31), in na Sion se bodo vrnili (Iz 51,11). Rešitev je v Sionu (Iz 37,32; Joel 2,32). Ta gora je povezana tudi s kozmičnimi znamenji (Iz 24,23). Na koncu bo Gospod kraljeval nad svojim ljudstvom na gori Sion (Mih 4,7) na novo ustvarjeni zemlji.

Joel 3,1–17 govori o zbiranju narodov v dolini Jozafat, kjer se bo Bog spopadel z njimi v sodbi in prosil za osvoboditev svojega ljudstva. Dolina Jozafata je simbolično ime za kraj končne sodbe. Geografsko je bila to globoka soteska, ki je Jeruzalem ločevala od Oljske gore, po kateri teče reka Kidron. Zaradi svoje lege je imela dolina Jozafat pomembno vlogo v izraelskih verskih tradicijah in obredih (1 Kr 1,9,33); v Asovih verskih reformah (1 Kr 15,13; 2 Krn 15,16); v času vladavine Jozafata (2 Kr 23,4.6.12) in Ezekija (2 Krn 29,16; 2 Krn 30,14) ter v prihodnjem očiščenju Jeruzalema (Jer 31,40). Tam je bil Salomon maziljen za kralja. Zato obstaja tesna povezava med »sveto goro« ali Sionom ter sodbo in kronanjem kralja.

Na vrhuncu soočenja med Gospodom in narodi bo »Gospod rjove s Siona, svoj glas daje iz Jeruzalema« (Jl 4,16), Božje ljudstvo pa bo vedelo, da »sem jaz Gospod, vaš Bog, ki prebivam na Sionu, na gori moje svetosti« (Jl 4,17).

Pravični (Ps 15,2–5) so prikazani kot tisti, ki bodo prebivali na sveti Božji gori (Ps 15,1), od koder Bog odgovarja na molitve (Ps 3,4). Nasprotno pa tisti, ki zapustijo Jehova, pozabijo na njegovo sveto goro (Iz 65,11). Gospod se je odločil, da bo pozemski Sion postal središče njegovega delovanja, ne zato, ker bi bil sam po sebi edinstven ali dragocen, ampak ker je tako hotel Bog.

Znameniti psalmi o Sionu

Psalm 2

Psalm 2 je kraljevska ali mesijanska hvalnica, ki poveljuje Jehovovega Maziljenca. Vsebuje naslednje tri vidike ali teme: zgodovinsko, mesijansko in kulturno ali bogoslužno. Pesem je sestavljena iz štirih vrstic. V drugi kitici (Ps 2,4–6) Bog pokaže svoje zaničevanje nadutosti narodov (Ps 2,1–3); kitica se zaključuje z navedbo, da je Bog postavil svojega kralja na Sion, svojo sveto goro (Ps 2,6).

Ta himna uči, da JHVH s svojim Maziljencem kraljuje na Sionu. Ponovno je potrjena misel, da je gora sveta zaradi navzočnosti nebeškega Božanstva sredi nje.

Tako je Sion, sveta gora, posvečena z Božjo navzočnostjo YHWH v njegovem templju, sedež Božje zemeljske oblasti, prebivališče maziljenega Izraelovega kralja in prestolnica sveta, pred katero so vsi narodi in kralji povezani z vrvicami ljubezni ali pa železnimi vezmi. (Primerjaj z Iz 2,2–4 in Mih 4,1–4, kjer je gora JHVH zatočišče in vir vseh narodov za pouk in vladanje ter za vsesplošni mir).

Psalm 2,6.7 razkriva, da si Gospod lasti tako Maziljenca kot goro. Maziljenec in gora sta osrednjega pomena za teologijo Božjega kraljestva v Psalmih. Ko je bil kralj izvoljen za mojega Maziljenca (Ps 2,2), mojega Kralja (Ps 2,6) in mojega Sina (Ps 2,7), ki je postavljen na »goro moje svetosti«, vidimo, da je izbira določil božanski odlok in da ljudje na to izbiro nimajo vpliva. Hans LaRondelle vztraja, da »dokler je Gospod ostal v najsvetejšem prostoru tega svetišča, je bila ta gora 'sveta', ker je tam prebivala Božja slava Šekina« (Deliverance in the Psalms; Bradenton, FL: First Impressions, 2006, str. 55).

Ps 48,1–3

Ta psalm razširja mesijanski koncept Siona kot Božje bivališče in prestolnico njegovega kraljestva. Psalmist poje o Jehovovi skrbi za Jeruzalem in o osvoboditvi njegovega ljudstva iz rok sovražnika. Osrednja tema pesmi je hvalnica Božji veličini, ki jo simbolizira Sion – »gora njegove svetosti« (Ps 48,1).

V vrsticah 1–3 psalmist uporabi različne izraze za kraj božanskega razodetja, kot so »mesto našega Boga«, »gora Sion«, »severne strani« in »mesto velikega kralja«. Psalmist omenja Sion tudi kot to »njegovo sveto goro«, kar bi lahko prevedli kot »njemu posvečena gora« (glej Ps 2,6; Ps 87,2; Ps 121,1; Zah 8,3).

Ps 99

V Psalmu 99 znova vidimo povezavo med goro Sion in Izraelovimi izkušnjami v puščavi in na gori Sinaj. Psalm je sestavljen iz treh vrstic, od katerih se vsaka konča s povedjo: »Svet je On« (Ps 99,3.5.9). Potem ko Jehova povelja kot kralja (Ps 99,1), kot tistega, ki prebiva na Sionu (Ps 99,2), in ga razglasi za »velikega«, »strašnega«, »svetega« (Ps 99,3) in »pravičnega« (Ps 99,4), psalmist povabi ljudstvo, naj ga časti (Ps 99,5).

Psalm 99,6–8 govori o izkušnjah Mojzesa, Arona in Samuela. Oblakov steber nedvomno spominja na izkušnjo v puščavi, kar je neposreden spomin na Mojzesa in Arona, s katerima se je Bog pogovarjal. Tudi Samuel je slišal Jehova govoriti v templju v Šilu (1 Sam 3,1–14).

Psalm se sklene s pozivom, naj ljudstvo poveljuje Gospoda in ga časti »na njegovi sveti gori« (Ps 99,9) zaradi odpuščanja, ki jim ga je Bog tam izkazal (vr. 8). Kot vidimo iz našega proučevanja, se je svetost, ki jo je gora Sinaj nekoč vsebovala kot Božje bivališče, prenesla na Sion, ko je bil tam zgrajen tempelj.

Uporaba

Naš Bog Stvarnik je najboljši učitelj. Za podajanje duhovnih pojmov uporablja fizične kraje in materialne stvari kot v primeru dobesedne gore Sion in okoliških hribov. S to prilikom so Izraelci lahko bolje razumeli Božji načrt odrešenja.

Sion je simbol Božje navzočnosti, kraj, kjer Gospod posreduje za svoje ljudstvo in ga varuje. Tako kot Izraelci v preteklosti moramo tudi mi v srcu ohranjati gorečo željo, da bi bili v navzočnosti Vsemogočnega. Občestvo v soboto je nedvomno bistvenega pomena. Vendar si prizadevajmo tudi za to, da bi bili ves teden v Božji navzočnosti v njegovem nebeškem svetišču. »Prihajajmo z resničnim srcem in v polni gotovosti vere« (Heb 10,22).

12. VEČNO SLAVLJENJE

Ključno besedilo: Ps 104,33

Čaščenje lahko povzamemo takole: odziv stvarstva na Stvarnikove darove. Iz tega povzetka sta razvidni dve svetopisemski resnici.

Prvič, Bog je človeštvu podaril številne blagoslove. Ti darovi bi morali v človeškem srcu prebuditi hvaležnost za veličino Božje ljubezni, tako da bi se lahko pridružili psalmistu, ko pravi: »Glasno izrekam zahvalo ... pripovedujem o vseh tvojih čudovitih delih« (Ps 26,7). Psalmistova vnema, da bi drugim oznanjal Božjo veličino, nas spomni, da ima čaščenje evangelijsko razsežnost. Cerkev naj bi svetu oznanjala Gospodova dejanja za vsakega posameznika in njegovo božansko usmiljenje.

Drugič, človeška bitja imamo prirojeno nagnjenost, da se odzovemo na Božje čudeže. V odgovor na Božansko milost bi se morali s hvaležnim srcem prikloniti in vse v svojem življenju podrediti volji našega Stvarnika in Odrešenika.

Čaščenje naj bi izviral iz srca. Hkrati nas Psalmi poučijo, da naj čaščenje ne bi bilo muhasto. Obstajajo primerni načini za izkazovanje spoštovanja Gospodu. Ohranjanje modrega ravnovesja med hvaležnostjo in spoštljivo pokorščino naredi naše bogoslužje prijetno in združevalno.

Razlaga

Psalter je knjiga čaščenja in za čaščenje. Vsaka pesem in molitev je na neki način vdanost Bogu. Razmislimo o različnih pristopih k čaščenju v tej sveti cerkveni pesmarici.

Psalm 3: čaščenje zjutraj in zvečer

David je 3. psalm napisal v času stiske. Vedel je, da se lahko zaupa Bogu, in Gospod ga bo uslišal (Ps 3,4). Božja nežna pozornost vsak dan krepi Davidovo zaupanje v božansko zvestobo, kot razkriva Ps 3,5. To besedilo priključuje v spomin tudi Ps 55,18: »Zvečer, zjutraj in opoldne bom tožil in stokal. Slišal bo moj glas.« Ta vrstica nas uči, da lahko v svojem srcu častimo v vsakem trenutku dneva.

Tudi kraj ali lokacija nista ovira za naše bogoslužje. Psalm 4,4 pravi: »Gospod me usliši, ko kličem k njemu.« Takoj zatem psalmist doda: »Srdite se, a nikar ne grešite. Govorite v svojem srcu, na svojem ležišču in molčite!« (Ps 4,5). Naj bo iz zasebnosti spalnice, kot v primeru psalmista ali iz skalnate osamitve na Patmosu, kamor je bil izgnan apostol Janez, se naše molitve dvigajo k Bogu brez ovir zaradi zemljepisa ali lokacije.

Psalter je poln osebnih molitev, žalostink in blagoslovov (Ps 9, Ps 10, Ps 30, Ps 32, Ps 34, Ps 40, Ps 41, Ps 92, Ps 107, Ps 116, Ps 138). Skupinsko čaščenje se začne z zavezanostjo vsakega člana cerkve k osebni pobožnosti.

Psalm 22: Bogoslužje v zboru

V Psalmu 22 vidimo, da David govori v prvi osebi (Ps 22,23.26). Intimnost in neposrednost tega vidika utrjujeta misel, da se skupinsko slavljenje začne z enim samim častilcem. David razglša: »Oznanjal bom tvoje ime svojim bratom, sredi zbora te bom hvalil« (Ps 22,23). Nato doda: »Od tebe je moja hvalnica v velikem zboru; svoje zaobljube bom izpolnil pred tistimi, ki se ga bojijo« (Ps 22,26). Kakšen nauk za nas, ko si prizadevamo stopiti v Božjo navzočnost v bogoslužju! Psalm 22 nam kaže, kako pomembno je skupinsko bogoslužje za našo vero in vitalnost. Poskrbimo, da naši otroci razumejo to bistveno resnico, ko jih peljemo v cerkev. Poleg tega gremo v tempelj v duhu pokorščine, ne toliko zato, da bi prejeli blagoslov, temveč da bi ga dali in bili blagoslov.

Čeprav je osebna posvetitev temelj našega skupinskega bogoslužja, se moramo enako zavedati, da verniki cerkve ne morejo uspevati v izolaciji. Zato se psalmist pridruži *telesu* Božjega ljudstva v čaščenju v Ps 22,23–26. Argument »saj lahko častim doma; ne potrebujem vernikov«, je s tem besedilom ovržen. Skupinsko bogoslužje prinaša edinost, goji ljubezen med Božjim ljudstvom in oblikuje našo identiteto po vsem svetu.

Čaščenje v širšem smislu

Kot smo omenili v prvi lekciji, se knjige Psalmov končajo s Ps 145. Zadnjih pet pesmi – psalmi od 146 do 150 – predstavlja veličasten zaključek knjige. Glede na to, da je cilj našega čaščenja slavljenje imena vsemogočnega Boga, je teh zadnjih pet melodij primerno posvečenih njegovemu čaščenju in hvaljenju: »Pojte Gospodu novo pesem, njegovo hvalnico v zborih zvestih!« (Ps 149,1).

Glagol *halal* (hebr. hvaliti) se v Psalmih 146–150 uporabi več kot tridesetkrat in vsakič je povezan s samim Bogom. Naši razlogi za hvaljenje Gospoda, kot so navedeni v teh psalmih, so raznovrstni. Gospod je naša pomoč in naše upanje (Ps 146,5); On je Stvarnik in Vzdrževalec (Ps 146,6; Ps 147,4.8.9.16–19) brani in rešuje potrebne in zatirane (Ps 146,7–9; Ps 147,2.3); podpira ponižne in kaznuje hudobne (Ps 147,6; Ps 149,5); skrbi za potrebe svojega ljudstva (Ps 147,14; Ps 149,7–9) in kraljuje večno (Ps 146,10). Ps 148,13 povzema najpomembnejši razlog za naše čaščenje in hvaljenje Boga: »Zakaj le njegovo ime je vzvišeno, njegovo veličastvo je nad zemljo in nebom.« Gospod je edini Bog, ki obstaja, in je vreden hvale zaradi svoje »njegove veličine« (Ps 150,2).

Naše bogoslužje, tako javno kot zasebno, bi moralo potekati razumno in premišljeno. Vsak dan, zlasti pa vsako soboto, bi si morali vzeti čas in se spomniti blagoslovov, ki jih je Gospod izlil na nas. Zapisovanje vsakega blagoslova v dnevnik bo imelo neprecenljivo korist tako za našo vero kot za naše bogoslužje.

Kot smo že opazili, je bogoslužje kolektivna izkušnja, pri kateri sodeluje vse Kristusovo telo (Ps 147,12.19.20; Ps 148,14; Ps 149,1; Ps 150,1). Medtem ko posameznik gotovo lahko časti Boga sam v zasebnosti svojega doma in v skladu s svojim osebnim razumevanjem Svetega pisma, je Gospod imel namen, da bi čaščenje njega potekalo v njegovem svetišču (Ps 150,1) ali drugem posvečenem kraju, v skupnem zboru med »zborom svetih« (Ps 149,1). Naše čaščenje je nepopolno, če se ves čas izoliramo drug od drugega in Bogu namenjamo čast sami.

Zadnje pesmi Psalmov k slavljenju Božjega imena ne vabijo le Božjega ljudstva, temveč pozivajo ves svet, naj se pokloni Stvarniku in mu izkaže spoštovanje. »Vse, kar diha, naj hvali Gospoda« (Ps 150,6; prim. Ps 148,11.12). Kot smo spoznali ta teden, ima čaščenje evangeljsko razsežnost. Če si naše bogoslužje prizadeva biti veselo, ustvarjalno, vključujoče in raznoliko, lahko dosežemo in bomo dosegli ljudi za Gospodovo kraljestvo.

Ob takšni oceni se seveda pojavi naslednje vprašanje, ki zahteva poizvedbo: »Kako obsežno in široko naj bo naše čaščenje Boga?« V Ps 148 psalmist k hvaljenju Božjega imena ne spodbuja le angelov (Ps 148,2), ampak tudi »sonce in luno« ter »zvezde luči« (Ps 148,3). S poosebitvijo teh neživih predmetov in nebesnih teles (Ps 148,3.4.7–10) nam psalmist posreduje misel, da mora čaščenje prežemati vsa življenjska področja. V luči te svetopisemske resnice bi bilo dobro, da bi številni med nami, ki smo svoje slavljenje in čaščenje Boga omejili le na soboto, ponovno ovrednotili koncept in prakso božanskega čaščenja.

Zadnja tema, o kateri bomo razmišljali v psalmih od 146 do 150, je uporaba glasbil pri bogoslužju. V teh zadnjih psalmih je omenjenih sedem instrumentov: [1] harfa (Ps 147,7; Ps 149,3; Ps 150,3), [2] citre (Ps 149,3; Ps 150,4), [3] trobenta in [4] rog (Ps 150,3), [5] godala, [6] flavte (Ps 150,4) in [7] »glasno ... udarjanje« cimbele (Ps 150,5). Bogoslužje zahteva, da Bogu prinesemo svoje najboljše darove in področje glasbe ni nobena izjema. Vsa tehnologija, ki jo imamo danes na voljo, je zagotovo blagoslov za naše bogoslužje. Hkrati pa se nič ne more primerjati z živim petjem in glasbo. Ne le, da je takšna glasba bolj osebna in neposredna, temveč ima tudi moč, da se na edinstven način dotakne src. V skladu s tem bi bilo dobro, če bi starši spodbujali svoje otroke, da se naučijo igrati na glasbila in peti. Narediti moramo vse, kar je v naši moči, da pri bogoslužju omogočimo uporabo različnih vrst instrumentov. Navsezadnje bi moral biti poudarek glasbe v našem bogoslužju na povečevanju našega Odrešenika.

Uporaba

Bogoslužje je sestavni del vernikove izkušnje in ne le njen dodatek. Knjiga Psalmov je spodbuda in navdih za naše bogoslužno življenje. Zato moramo skrbno in v molitvi prebrati vsak psalm z namenom, da bi poglobili svoje občestvo z Bogom. Povabite razred, naj se z odprtim Svetim pismom sklonijo in molijo, pri tem pa uporabijo besede iz psalmov kot svoje molitve. Tako bodo ugotovili, da psalmi spodbujajo njihovo osebno poslušnost in predanost Gospodu.

V tem tednu smo razmišljali o različnih načinih čaščenja in o tem, kako so lahko blagoslov v našem življenju in v naši cerkvi. V tem zadnjem poglavju se bomo posvetili praktični uporabi teh načel. Izvajanje različnih načinov bogoslužja je včasih med nas v cerkvi prineslo razkol. To je zanesljivo znamenje, da se gibljemo v napačni smeri. Naučili smo se, da bogoslužje prinaša edinstvo in harmonijo med Božje ljudstvo. Kadar v našem bogoslužju vladata duh in namen harmonije, verniki odidejo z bogoslužja z občutkom, da jim je bila izkušnja v blagoslov. Zato je doseganje in ohranjanje tega ravnovesja harmonije tako pomembno. Za to si moramo prizadevati na vseh področjih bogoslužja, kot je opisano v našem proučevanju. V ponižnosti duha bodimo pripravljene, da se s soverniki v cerkvi pridružimo harmoničnemu čaščenju našega Stvarnika; to pričakuje od nas.

13. ČAKAJ GOSPODA

Ključno besedilo: Ps 27,14

Pojem *čakanja* v Psalmih pomeni, da imamo in izkazujemo potrpežljivo vero. Verniki so poklicani čakati Gospoda, da se izpolnijo njegove obljube, tako kot sta Abraham in Sara čakala na blagoslov obljubljenega otroka (1 Mz 12,1–4; 1 Mz 21,1–5), ki je bil končno podeljen po 25 letih. Podobno je Izrael čakal na osvoboditev in 430 let preživel v Egiptu, preden je odšel v obljubljeni deželo (1 Mz 15,13; 2 Mz 12,40.41). Podobno so psalmisti s potrpežljivo vero vztrajali pri Božjih obljubah, tako kot Daniel, ki je kot izpolnitev Jeremijeve prerokbe (Jer 29,10.11) 70 let čakal na vrnitev Judov v obljubljeni deželo (Dan 9,1.2). Tudi Judje so več sto let čakali na obljubljenega Mesijo, dokler ni bil dopolnjen čas in je Jezus prišel na zemljo v človeškem telesu.

Čakanje je sestavljeno iz dveh spremenljivk: (1) pričakovanja izpolnitve obljube in (2) pričakovanja, da se bo obljubljeni izpolnil v določenem času ali do njega. V življenju med čakanjem dejavno pričakujemo dogodek, ki se bo zgodil, bodisi da čakamo novo službo, skorajšnje poroko, rojstvo otroka, dokončanje akademske stopnje, prihajajoče potovanje, novo imenovanje itd. Med čakanjem na dogodek in njegovo uresničitev mora preteči nekaj časa. Enako velja za Božje obljube v našem vsakdanjem življenju, pa tudi za končno izpolnitev velikih dogodkov v načrtu Odrešenja.

Razlaga

Psalmist uporabijo šest hebrejskih glagolov ali besed, ko želijo izraziti izzive, ki so povezani s čakanjem. Na kratko bomo razmislili o vsakemu od teh.

Qawah

Qawah je najpogostejši hebrejski glagol, ki se uporablja za izražanje pojma »upanje«, ki se lahko izrazi tudi v glagolski obliki »čakanje«, »čakati«, »pričakovati«. Od dvajsetih primerov, ko je *qawah* uporabljen v Psalmih, je Gospod predmet ali tisti, po komer se hrepeni: »Tudi vsi tisti, ki zaupajo vate, ne bodo osramočeni« (Ps 25,3; glej Ps 69,6). »Popolnost in iskrenost naj me varujeta, saj upam vate: (Ps 25,21). »Le pri Bogu se umiri, moja duša, kajti od njega je moje upanje« (Ps 62,6). Kot je razvidno iz teh vrstic, moramo vedno tudi mi zaupati v Gospoda.

Tudi samostalnik »upanje« (hebr. *tiqvah*) izhaja iz glagolskega korena *qawah*: »zakaj ti si moje upanje, o Gospod, moje zaupanje, Gospod, od moje mladosti« (Ps 71,5). Za psalmista je edino upanje, ki ga imamo v tem življenju, v Bogu. Po premisleku, kako minljivo je to bivanje, psalmist vzklikne Gospodu: »Moje pričakovanje velja tebi« (Ps 39,8).

Glagol *qawah* je lahko uporabljen v negativnem pomenu, kot kadar je Božje ljudstvo čakalo, da jih uničijo sovražniki (Ps 56,6; Ps 119,95). Negativna raba te besede grešnike spomni, da fokus svojega upanja pogosto stavimo na pričakovanje slabega izida. Da bi se tega obvarovali, mora naše pričakovanje kliti v srcu, ki ga je obnovil Sveti Duh.

Yahal

Yahal pomeni »čakati, upati, prenašati, hrepeneti«. Po *qawah* je to glagolski koren, ki se v Stari zavezi najpogosteje uporablja za izražanje upanja. Od 48 primerov, v katerih je uporabljen, se 21 od teh primerov pojavi v knjigi Psalmov. *Yahal* je običajno povezan s *qawah* (Job 30,26; Ps 39,8; Ps 130,5; Prg 10,28; Prg 11,7; Iz 51,5).

V Jobovi knjigi se *yahal* običajno uporablja za upanje, ki je jalovo, ali se zdi nekoristno in tako ni povezano z Bogom (Job 6,11; Job 14,14; Job 29,21). Vendar v Psalmih ni tako. Bog je izrecni predmet upanja, ki je izraženo z *yahal*, kot je navedeno: Ps 31,24: »vsi, ki pričakujete Gospoda«; Ps 33,22: »kakor smo upali vate«; Ps 38,16: »zares vate, Gospod, sem upal«; Ps 39,8: »moje pričakovanje velja tebi«; Ps 42,12: »upaj v Boga«; in Ps 69,4: »oči mi pešajo, ko svojega Boga pričakujem«. Naš Stvarnik je vreden vsega našega zaupanja. Naše zaupanje v njegovo zvestobo in ljubezen je temelj vsake prave religije ter osnova odnosa med Bogom in ljudmi. Ta odnos temelji na njegovi milosti in njegovem usmiljenju, ki ju polaga na te, ki zaupajo vanj (Ps 33,18; Ps 147,11).

V luči prej omenjenih svetopisemskih resnic se nam zdi smiselno, da se še enkrat osredotočimo na Psalm 119. Kot priča ta psalm, je predmet upanja Božja beseda (Ps 119,43.49.74.81.114.147). Poleg tega so besede iz Božjih ust, zapisane v Svetem pismu, edini pravi temelj krščanske vere. Na straneh in obljubah Svetega pisma lahko kristjan najde zagotovilo za svoje upanje in odrešenje. Sovražnik se tega dobro zaveda in je zato Sveto pismo središče njegovih napadov, ko skuša vernika odvrniti od njegovih resnic ali ga prevarati, da bi verjel, da je Sveto pismo le mit, ki so si ga izmislili ljudje. Vsi dokazi, ki jih srečamo v podporo Svetemu pismu, njegovi preobrazbeni moči, izpolnjenim prerokbam in čudovitim obljubam, naj bi nas spodbudili, da se pridružimo psalmistu in skupaj z njim rečemo: »Čakam na njegovo besedo« (Ps 130,5). Predvsem bi morala biti naša pozornost usmerjena v Sveto pismo kot vir vsega našega upanja.

Hkah

Glagol *hkah* pomeni »čakati, prenašati, pričakovati, upati«. Kot pri prejšnjem glagolu *yahal* je tudi pri *hkah* predmet običajno Bog (Iz 8,17; Iz 30,18; Iz 64,3; Zef 3,8).

V Psalmih je *hkah* uporabljen le dvakrat. Prvič se pojavi v Ps 33,20, pesmi, ki povečuje Stvarnika in Vzdrževalca sveta (Ps 33,1–11). Ps 33,12 je ključna vrstica tega psalma, ki pravi, da je Gospod izvolil Božje ljudstvo. Takšna izvolitev je temelj vernikovega zaupanja v Boga. Nasprotno pa ne moremo zaupati v silo orožja, bojna sredstva ali bojevnike (Ps 33,16.17). Psalmist oznanja: »Naša duša pričakuje Gospoda, on je naša pomoč in naš ščit« (Ps 33,20). Ljudje, ki živimo v sekularni, materialistični kulturi, običajno zaupamo v svoj denar, v svoje sposobnosti in diplome, v znanost ali v svojo državo; a kristjani bi morali zaupati izključno v Gospoda.

Druga raba tega glagola v Psalmu 106 kaže na pomanjkanje potrpežljivega in vztrajnega duha. Psalm 106 je zgodovinski psalm, kot smo videli v prejšnji lekciji. V Ps 106,6 se pisec spominja Božjih čudežev v korist njegovega ljudstva med izhodom iz Egipta in poznejšim bivanjem v puščavi. Toda Božje ljudstvo je »hitro pozabilo njegova dela, niso čakali na njegov nasvet« (Ps 106,13). Z enako veliko skušnjavo se soočamo tudi danes. Vse preveč zlahka pozabimo, kaj je Gospod storil v našem življenju, zato težko čakamo na njegove obljube. Srce,

ki pozabi čakati na Gospoda, lahko obupano poskuša »pomagati« Gospodu izpolniti njegove obljube, kot vidimo v zgodbi o Jakobu in njegovi materi Rebeki. Njuna nestrpnost, da bi si za skoraj vsako ceno zagotovila blagoslov prvorojenca, nam služi kot močan opomin, naj čakamo na Gospoda, da nam ob svojem času priskrbi, kar je obljubil.

Dumah

Dumah je samostalnik, ki pomeni »spokoj, počitek«. »Nanaša se na tišino smrti Ps 94,17; Ps 115,17). *Dumah* se nanaša na tišino ali počitek, ki odraža zaupanje v Boga (Ps 39,2 [3]; 62,1 [2]), ali na pomanjkanje tišine, ki je posledica Božje navidezne nedejavnosti ([Ps 22,2])« (New International Dictionary of Old Testament Exegesis, entry on *dumah*, vol. 1, str. 912).

V Psalmu 62 je ta samostalnik uporabljen v pomenu čakanja v tišini. Beseda je prevedena dvakrat, in sicer:

Ps 62,1 CHR: »Samo Bogu tiho vdana je duša moja, od njega pride rešenje moje«. Ps 62,6: »Samo Bogu bodi tiho vdana, duša moja, zakaj od njega pride pričakovanje moje.«

Drugod v Svetem pismu »čakanje« pomeni »biti tiho«. V času čakanja je najboljši način, da vzdržimo in ostanemo stanovitni, molk in premišljevanje Božje besede. Takšna miselnost nam pomaga, da se ohranimo in pripravimo na preizkušnjo vzdržljivosti, ki jo moramo prestati, preden bomo videli izpolnitev svojih pričakovanj. Sveto pismo nas v čakanju tolaži s temi besedami: »Kajti še je videnje za določeni čas, bliža se svoji izpolnitvi in ne vara. Če odlaša, ga le čakaj, kajti zagotovo pride, ne bo zamudilo« (Hab 2,3).

Sabar

Glagol *sabar* se v Stari zavezi za upanje uporablja manj pogosto kot druge besede, ki smo jih obravnavali doslej. *Sabar* izraža idejo »pričakovati, upati, preverjati«. Psalmist samozavestno zatrjuje: »Blagor mu, komur je Bog Jakobov v pomoč in je njegovo upanje (*sabar*) v Gospodu, njegovem Bogu« (Ps 146,5). Zaupanje v Gospoda bo vernika osrečilo tudi sredi preizkušenj. Proučevali smo o razlogih za zaupanje v Boga in njegovo čaščenje; jedro teh razlogov je upanje.

Zanimivo je, da psalmist dvakrat uporabi besedo *sabar* za izražanje dejanja čakanja in kot taka ponazarja, kaj pomeni čakanje. Psalm 104,27 in Psalm 145,15 prikazujeta živali, ki čakajo, da jih bo Stvarnik nahranil: »Vsa ta bitja čakajo nate ... oči vseh čakajo nate.« Te podobe spominjajo na Jezusove besede: »Poglejte ptice neba! Ne sejejo in ne žanjejo niti ne spravljajo v žitnice, in vendar jih vaš nebeški Oče hrani. Ali niste vi več vredni kot one?« (Mt 6,26). Kot nas pouči ta prisposoba, naj bi potrpežljivo čakali kakor ptice v zraku brez tesnobe ali obupa, na blagoslove iz nebes, ki nam jih je obljubil Bog. Ko bomo gojili potrpežljivost in ponižno vero otroka, se bomo okrepili v svojem čakanju. Tako bo tudi naše molitveno življenje postalo popolnomočeno.

Hil

Glagol »*hil*« pomeni »delati, zvijsati se, trepetati« in tudi »obroditi« ali »roditi«. Tako lahko Psalm 37,7 dobesedno prevedemo: »Počivajte v YHWH in prigarajte ali rodite zanj« (poudarek dodan). Iz tega sledi, da je potrpežljiva vzdržljivost, ki jo moramo imeti, ko čakamo na izpolnitev Božjih obljub, podobna trpljenju noseče matere, ki je pripravljena roditi svojega otroka. To obdobje trpljenja pomeni težko delo, močne bolečine in solze. Vendar pa rezultat – novorojenček – odtehta pričakovanje in izkušnjo trpljenja. Enako tudi čakanje na Gospoda pogosto vključuje začasne muke in trpljenje, vendar bo rezultat bogat z Gospodovimi blagoslovi.

Uporaba

Upanje je pomembna sestavina vseh vidikov posvetnega in duhovnega življenja. Apostol Pavel ga skupaj z vero in ljubeznijo uvršča med tri najvišje vrline krščanskega življenja, ki rodi sadove in je polno Duha (1 Kor 13,13).

Upanje nas spodbuja, da vztrajamo v boleznih ali tragedijah. Upanje je ogenj, ki gori v nas in zaneti željo, da bi dojali moč Božjih obljub. Ta plamen se hrani z vsakodnevnim branjem in premišljevanjem o vsebini Svetega pisma. Vsaka težava v našem življenju najde rešitev v posebnem biseru svetopisemske resnice. Upanje je roka, ki ujame te bleščeče zaklade in jih trdno zasidra v srce. Ko čakamo na Božjo izpolnitev, bo naša vzdržljivost na preizkušnji, včasih več ur, včasih več let, a upanje nam daje moč, da ostanemo trdni, ne glede na trajanje ali resnost preizkušnje.

Zagotovo je upanje lastnost, ki ohranja naše oči obrnjene proti nebesom, ko čakamo na Jezusov drugi prihod.